

[Rahbæk Møller]

ser, af den simple grund, at de var de eneste, der havde læst dem. Så fik erhvervsudvalget tilstillet disse to rapporter fortroligt, og jeg må indrømme, at jeg undrede mig, da jeg læste dem, for hvad i alverden stod der i de rapporter, der kunne være fortroligt? Desværre fik de radikale åbenbart ikke tid til at læse dem, så ministeren fik medhold i at opretholde fortroligheden.

Sagen er, at der intet fortroligt stod, og da VS beviste dette ved at offentliggøre dem, skete der ingenting. Alle disse påstande om, at nu ville udenlandske firmaer knokle Superfos ned osv. blev ikke bekræftet. Superfos kom ud med et kæmpeoverskud. Til gengæld har vi set noget andet, nemlig at der er kommet en klage over Superfos' handelsmetoder. Det er måske derfor, at specielt Superfos var så meget imod, at disse to rapporter blev offentliggjort; de ville ikke have deres metoder frem i lyset.

Jeg har set for nylig, at Superfos' direktør, som er udnævnt til årets erhvervsmand, har udtalt liden respekt for politikerne og for dette tings medlemmer. Det forstår jeg egentlig godt, for han har vist, hvor let det er at manipulere dette ting, hvor let det er at få sin vilje på et helt løst grundlag.

Ikke mindst derfor synes jeg, det er udmærket, at VSerne med metoder, som jeg ikke selv ville bruge, har taget skridt til, at denne debat kan fortsætte på et relevant grundlag.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg finder det ligesom de tre SFere, der vil stemme imod, meget betænkeligt, at man ophæver fire folketingsmedlemmers immunitet, fordi de har offentliggjort noget, de har fået kendskab til i et udvalg, hvor det kun er et begrænset antal folketingsmedlemmer, der overhovedet får indsigt i sagerne. Det må være sådan, at det arbejde, der udføres her i folketingsrådet, som hovedregel er offentligt tilgængeligt. Det må være en ledetråd i hele det arbejde, der udføres her i folketingsrådet.

Det undrer mig, at SFerne tager grundloven højtideligt, at vi altså har tre folketingsmedlemmer fra SFs folketingsgruppe, der virkelig tager grundloven højtideligt. Men da det drejede sig om § 34, hvorefter folketingsrådet er ukrænkeligt og enhver, der antaster dets

sikkerhed eller frihed, enhver, der udsteder eller adlyder nogen dertil sigtende befaling, gør sig skyldig i højforræderi, bakkede det samme parti en sådan handling af dets folketingsmedlem hr. Ole Henriksen op.

Der er tale om hykleri og dobbeltmoral fra SFs side, men ikke desto mindre er jeg enig med de tre medlemmer, som måske også på dette punkt har en anden opfattelse end partiet SF.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets indstilling

vedtoges med 131 stemmer (S, KF, V, SF, RV, CD, FP, VS, KrF og Steenholdt (GrønL.)) mod 6 (Carsten Andersen (SF), Margrete Auken (SF), (Gade (SF), Leif Hermann (SF), Pelle Voigt (SF) og FD).

Formanden:

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til justitsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 109:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdstilbud til ledige. (Uddannelsesydelse og iværksætterydelse til ledige over 25 år).

(Fremsat 13/12 84. Første behandling 17/1 85. Betænkning 24/5 85. Anden behandling 29/5 85. Tillægsbetænkning 11/6 85).

Der var stillet 5 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

Mindretallet, bestående af socialdemokratiet, SF og VS, har stillet 5 ændringsforslag ...

Formanden:

[Formanden]

Mødet fortsætter!

Kaj Poulsen (S):

Disse ændringsforslag vil, hvis de bliver vedtaget, ændre denne lovgivning, således at vi får det tvangsprægede ud af loven, forstået sådan, at der tilbage i lovforslaget kun er den positive mulighed for uddannelse, uden at de langtidsledige mister retten til arbejdstilbud.

Det er ændringsforslag, vi har fremsat på baggrund af, at den offentlige debat nu igennem længere tid har kørt på, at flertallet i denne sal har udtalt, at det, det drejer sig om, er uddannelse, det er det, der er det primære.

Vi har stillet disse ændringsforslag for at se, om flertallet mener noget med deres udtalelser om, at det er uddannelse, der er det primære. Vi må, når denne afstemning har været ført igennem, se, hvad det er, der er det primære, om det stadig væk er uddannelse eller det, som oppositionen har sagt i denne sag, er besparelser, det drejer sig om.

Bo Kristensen (KF):

Jeg skal på regeringspartierne vegne meddele, at det konservative folkeparti, centrum-demokraterne, venstre og kristeligt folkeparti ikke kan stemme for de ændringsforslag, der er stillet af socialdemokratiet, SF og VS.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 64 stemte for, 73 imod.

Ændringsforslag nr. 1, 3 og 5 betragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

Ændringsforslag nr. 4

forkastedes uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

Folketingets medlemmer modtog for ca. 14 dage siden besked om, at deres omkostningstillæg ville blive hævet til 168 kr. 48 øre pr. dag.

I dag, fredag den 14. juni 1985, vil et flertal her i folketinget beslutte, at langtidsledige, hvad enten det er enlige, familieforsørgere eller enlige med børn, skal kunne klare dagen og vejen for 156 kr. 17 øre, som vel at mærke og i modsætning til folketingets omkostningstillæg er skattepligtige. Det fortæller noget om, hvilke holdninger der ligger bag dette forslag. Det fortæller noget om det menneskesyn og det livssyn, flertallet lægger for dagen.

Vi skal 50-60 år tilbage i danmarkshistorien for at finde magen til reaktioner og ondskabsfuld og ussel lovgivning, hvor hensynet til samfundets svage grupper bliver tilsidesat på en så uanstændig måde, som vi bliver vidne til her i dag. Man må forundres over, at den regering, der kom til magten for 3 år siden under sloganet »Nu skal det være lettere at være dansker«, kan gennemføre en sådan lovgivning. Men man må formode, at er man langtidsledig, betragtes man ikke af statsministeren, af regeringspartierne og af det radikale venstre som dansker. Vi må i dag konstatere, at udtrykket »Nu skal det være lettere at være dansker« kun gælder for de unge, de smukke og de rige.

De, der har tilhørt »Underdanmark«, og som i 15, 20, 25 år på arbejdsmarkedet har knoklet og stræbt efter at få et rimeligt og tåleligt liv, og som i de samme 15-25 år flittigt har medvirket til at opbygge det samfund, det Danmark, vi kender i dag, får i dag løn som forskyldt. I dag får de takken for deres indsats: 156 kr. 17 øre, der er skattepligtige.

I dag takker Schlüterregeringen dem. I dag takker den parcelhusbegeistrede hr. Erhard Jakobsen dem ved at jage dem fra hus og hjem. I dag takker det parti, der taler familiepolitik og børnepolitik, kristeligt folkeparti, dem ved at skabe utryghed, fattigdom og håbløshed for familierne, voksne og børn. Hvilket menneskesyn og hvilket livssyn repræsenterer de, der kalder sig kristelige, her?

I dag takker de såkaldt socialliberale, det radikale venstre, dem. De taler og har talt både hist og her om ligestilling, om kvinder-

[Kaj Poulsen]

ne på arbejdsmarkedet. I dag takker de de kvinder, som mest af alle trænger til en håndsrækning, ved at sende tusinder af kvinder gennem den sociale massegrav og hjem til frikadellepanden og kødgryderne. Hjem og finde farmands futter frem, piger, må være sloganet. Og de kalder det »1980ernes reform«. I dag takkes de: 156 kr. 17 øre, der er skattepligtige.

Hvad indeholder så den lovgivning, vi skal behandle her i dag? Efter at have genforhandlet dette forlig tre gange kom man den 22. maj med et forslag, som vi fandt det fornødent at få udsat, og udvalgsarbejdet har klart bevist, at det var rimeligt og rigtigt, at man udsatte det. Vi havde håbet på, at argumenterne kunne tale, specielt til det radikale venstre. Vi havde håbet på, at dokumentationen kunne tale. Men nej. Udvalgsarbejdet har vist, at dette lovforslag kendetegnes ved sjusk, ingen planlægning, makværk; intet er på plads i sagen. Sagen skal gennemføres. Langtidsledige skal have uddannelse, det synes vi er godt. Det er det, der har præget de to andre behandlinger, vi har haft af dette forslag. Flertallet har sagt: her er der en udfordring til de langtidsledige. Man har lige stemt ændringsforslag ned, hvorefter de langtidsledige fik den mulighed uden efterfølgende at skulle straffes med kun at få 156 kr. 17 øre. Det viste, at det ikke var uddannelse, der var det primære.

Lovforslaget siger, at langtidsledige skal have uddannelse inden for områder med gode beskæftigelsesmuligheder. Det lyder rigtigt. Vi har så spurgt: hvilke uddannelser? Hvor er uddannelserne? Hvordan skal de gives? Kendetegnet for flertallets udtalelser har været: hele uddannelsessystemet står til rådighed for de langtidsledige.

Udvalgsarbejdet har afsløret, at uddannelsessystemet ikke står til rådighed for de langtidsledige. Vi bad under andenbehandlingen om at få tegnet et danmarkskort, hvor regeringen kunne sige: her er der så mange langtidsledige, og vi har så mange uddannelsespladser til dem. Regeringen har ikke kunnet tegne et sådant danmarkskort. Regeringen har ikke turdet offentliggøre et sådant danmarkskort, fordi det er tomme ord, florskler, man er kommet med. Vi måtte konstatere, at det, arbejdsministeren lovede ved andenbehandlingen, nemlig at tegne et sådant danmarkskort, ikke er sket.

Hvad er det inden for de forskellige uddannelser, der står til rådighed? Hvis vi tager erhvervsuddannelsesområdet, har vi fået at vide, at her kan de ledige naturligvis få de pladser, der tilfældigvis bliver i overskud, når ungdomsuddannelserne har taget deres del. Vi har fået masser af tal, men vi må vel nok sige, at udvalgsarbejdet har vist, at tallene er fup og fiduser.

På EFG-området har man skrevet i betænkningen til anden behandling, at her vil man stille 4.150 uddannelsespladser til rådighed for de langtidsledige. Forudsætningen var, at 3.700 pladser ikke blev besat. Der ville blive 4.100, fordi undervisningsministeren havde lidt mere mundgodt, nemlig de nye uddannelser, som ikke er etableret endnu.

Hvad viste sig? Nu har de unge søgt ind på uddannelserne, nu har man fået ansøgningerne ind, man har besat pladserne. Der er 2.400 pladser igen. Man lovede 4.150. Ja ja, siger undervisningsministeren, så smider vi bare 1.550 ungdomsuddannelser oveni, og så når vi såmænd nok resultatet, for de uddannelser bliver nok oprettet – ikke i 1985, nej nej, vi må håbe, de bliver det i 1986, siger undervisningsministeren. Det er altså noget, der etableres i år.

Og værst af alt er det, når vi går videre under udvalgsarbejdet og undersøger, hvad det er for 1.550 pladser, ministeren beskriver. Det viser sig, at det er præcis de samme 1.500 pladser, ministeren har i lovforslag nr. L 200 om beskæftigelsesmuligheder for unge. Ministeren jonglerer rundt med tallene, gøglers med tallene for at give det et skær af rimelighed. Det har intet skær af rimelighed.

Arbejdsmarkedsuddannelserne, specialarbejderskolerne, skulle stå til rådighed. Hvad er der sket? Vi har fået bilag til spørgsmål 291: skolerne er besat. De langtidsledige kan ikke komme ind på specialarbejderskolerne. Hvad gør man så? Så opbygger man en ny uddannelse, som ingen har kendskab til, heller ikke skolerne. De, der skal styre det lokalt, har intet kendskab dertil. Man opbygger en pariauddannelse på skoler, hvor der ingen kapacitet er til den, og man sætter ikke penge af.

Man siger i besvarelser, at vi må leje os ind i egnede lokaler. Og så har vi fået svar på spørgsmål 202. Heri skriver ministeren, at der formentlig ikke er egnede lejemål, der kan opfylde dette behov. Når vi så spørger,

[Kaj Poulsen]

hvor mange penge der er sat af, får vi svaret, at nu er der lige pludselig egnede lejemaal. Fup, cirkus og fiduser!

Nu er min tid desværre ved at løbe ud, men vi synes, det er beklageligt, at dette skal gennemføres, selv om det er klarlagt og dokumenteret, at der ikke er de muligheder, regeringen har oplyst.

Sluttelig skal jeg sige – jeg må komme tilbage i anden omgang – at vi så sent som i går aftes i Radioavisen har hørt, at dette skulle være en forsøgslovgivning. Nu har man lige pludselig fundet en fidus fra det radikale venstres side: det er en forsøgslovgivning. Må jeg have lov at spørge, for det har vi ikke hørt før: vil det radikale venstre anmode om at få udsat tredje behandling af dette forslag, for at flertallet i et tillæg til tillægsbetænkningen kan meddele, at dette er en forsøgslovgivning, således at vi ved, hvad der er gennemført, og det ikke bare er radikalt fidussnakkeri?

Vi håber, at det radikale venstre vil bede om det, og vi kan garantere for, at vi vil være med til at give den fornødne dispensation, således at lovforslaget kan færdigbehandles i dag. Ellers må vi tage det som udtryk for, at man forsøger at berolige nogen, hvor der ikke er grund til at berolige.

Bo Kristensen (KF):

Det konservative folkeparti er særdeles tilfreds med de lovforslag, vi her har til tredje behandling. Det er lovforslag, som rejser et nyt perspektiv for de mennesker, som er og har været inde i en karrusel, gående fra arbejdsløshed til jobskabelse til arbejdsløshed til jobskabelse, og det rejser ikke et perspektiv for mennesker, som er kommet ud i arbejdsløshed.

Det er baggrunden for, at vi gennemfører det, navnlig på baggrund af de love vi har bl.a. om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring, hvori det i § 65 hedder, at A-kasserne er forpligtet til at undersøge, hvorfor medlemmet er blevet arbejdsledigt, og på hvilke måder man kan forbedre den lediges situation, således at dette kan medvirke til at forbedre den enkeltes muligheder på arbejdsmarkedet.

Det er i virkeligheden en forlængelse af A-kasseloven, som åbner op for et nært samarbejde imellem medlemmet, der er kommet

ud i ledighed, og A-kassen, arbejdsformidlingen og vore uddannelsesinstitutioner. Det er et perspektiv, der rækker særdeles langt for den enkelte.

Det er det konservative folkepartis interesse, og vi arbejder fortsat for, at denne lov vil kunne få virkning hurtigst muligt efter 1. juli.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hr. Bo Kristensen sagde, at det, man var imod, var den, forstod jeg, bevidstløse karrusel med først arbejdstilbud, så dagpenge og så arbejdstilbud, og at nu vil man erstatte den med noget bedre, nemlig arbejdstilbud, dagpenge, uddannelse, dagpenge på nedsat sats. Han sagde, at ordningen med arbejdstilbud har virket dårligt. Den har betydet – efter de oplysninger, ministeren har givet udvalget – at op imod halvdelen af de langtidsledige har bevaret deres dagpengerettigheder og er kommet ind i en eller anden varig tilknytning.

Så vil jeg gerne spørge hr. Bo Kristensen: hvis nu det viser sig, at ordningen med uddannelses tilbud i stedet for arbejdstilbud giver det samme eller et ringere resultat, vil hr. Bo Kristensen så i dag sige, at den ordning skal opgives, for så er den endnu mere perspektivløs, endnu mere håbløs end den første ordning? Vil hr. Bo Kristensen kort sagt love folketetinget, at det konservative folkeparti og regeringspartierne vil være med til en kritisk vurdering af, om dette her faktisk giver et bedre resultat end den ordning, vi har kendt til nu?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Hr. Bo Kristensen sagde, at det konservative folkeparti var overordentlig tilfreds med dette lovforslag og så det som et nyt perspektiv, fordi man stoppede karrusellen med de endeløse jobtilbud, arbejde, jobtilbud. Så er det, jeg vil spørge: hvorfor stopper man ikke den karrusel ved uddannelsen? Hvorfor lader man karrusellen køre videre, så folk ender på de nedsatte dagpenge?

Hvis hovedpointen var uddannelse, så var vi jo enige alle sammen om, at man skulle løse op for de stramme dagpengeregler, så man kunne få uddannelse og bevare en dag-

[Elisabeth Bruun Olesen]

pengeydelse, men man lader netop karrusel-
len køre videre for at spare penge på stats-
budgettet. Hvis det ikke var det, der var men-
ningen, så var der ingen grund til at stemme
socialdemokratiets, SFs og VS' ændringsfor-
slag ned.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Som hr. Svend Auken ved, er der indsat et
afsnit i betænkningen, hvori der står, at den-
ne ordning skal vurderes til efteråret 1986, og
det medvirker det konservative folkeparti til,
lige så vel som hele udvalget har gjort det.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Så forstår jeg slet ikke, at man ikke stemte
for ændringsforslagene, for man påstår jo
også, at der er ingen, der kommer på nedsat-
te dagpenge inden 1988, hvilket jo også er
lodret forkert.

Men må jeg have lov til at spørge hr. Bo
Kristensen: er det konservative folkeparti
enig i de udtalelser, hr. Estrup kom med i
går aftes om, at dette er at betragte som en
forsøgslovgivning? Og vil hr. Bo Kristensen
så anmode folketingets formand om at få
udsat sagen, således at flertallet kan få skre-
vet det ned i et tillæg til tillægsbetænkningen
med de begrundelser, som hr. Estrup gav i
Radioavisen og i TV-Avisen i går aftes om,
at ingen måtte falde ned på de lave satser?

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Som det er hr. Kaj Poulsen bekendt, er
dette en lovgivning med en revisionspara-
graf, og det væsentlige i denne sag er, at lov-
forslaget selvfølgelig gennemføres på lige
vilkår med al anden lovgivning med en revi-
sionsparagraf.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Nu følger det jo den linje, som vi har væ-
ret vant til gennem hele behandlingen: ingen
svar.

Så er vi nødt til nu at spørge hr. Estrup:
står hr. Estrup ved de udtalelser, han kom
med i går aftes i TV-Avisen og i Radioavi-

sen? Vil hr. Estrup sørge for, at dette bliver
føjet ind i tillægsbetænkningen, således at
det bliver udtryk for flertallets holdning, og
således at vi ikke skal konstatere, at dette
kun var en billig radikal fidus? Man burde
jo ikke kunne blive ved med at sige, at den,
der kun tager morsomt for morsomt og radi-
kale udtalelser for alvor, ikke har forstået en
klap af det hele. Nu må vi have at vide, hvad
det er, hr. Estrup har ment. Står flertallet bag
hr. Estrups udtalelser, eller er det bare gøgl,
for at hr. Estrups partifæller skal kule sig lidt
ned?

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Det kan jo ikke undre nogen i denne sal,
at hr. Kaj Poulsen får noget nyt og anderle-
des ud af, hvad han hører i fjernsynet og i
radioen, end vi andre gør. Det, der blev sagt
i går, og det, der er blevet sagt hele tiden, er,
at der er en revisionsparagraf i lovforslaget.
Det er en væsentlig paragraf, en paragraf,
som man sætter ind i en lovgivning, hvor
man mener at der virkelig gennemføres nye
ting, som må vurderes i tide. Det er det, vi
har sagt hele tiden, og det er det, der kom-
mer til at ske. Det ændrer intet ved det for-
løb, vi har haft her.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det er for nogle af os meget magtpålig-
gende at få at vide, om der overhovedet ikke
er forskel på, hvad det radikale venstre nu
mener om dette lovforslag, og hvad de kon-
servative mener om forslaget.

Vi har netop hørt, hvordan hr. Bo Kristen-
sen siger, at de konservative er overordentlig
tilfredse med lovforslaget, som det nu fore-
ligger, for nu er karrusellen stoppet. Man
kan ikke fare ud og ind af disse jobtilbud, og
– underforstået – nu ryger man så ned på
graduerede dagpenge fremover.

Når det radikale venstre går i fjernsynet,
går til pressen og siger, at dette er en for-
søgsordning, og når der er en revisionspara-
graf, om hvilken vi andre har kunnet konsta-
tere, at der ikke foreligger noget kriterium
for, hvordan man skal få revideret dette her,
må vi have at vide af det radikale venstre,
om de går til afstemning om denne sag uden

[Lilli Gyldenkilde]

at ville være med til at skrive det ned på et stykke papir, som de er blevet bedt om af hr. Kaj Poulsen. Så må vi bagefter konstatere, at der ingen forskel er. Man har villet det samme, for man har end ikke arbejdet på at få lagt kriterierne fast for, hvordan man får revideret denne lovgivning, inden nogle ryger på nedsatte dagpenge.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg kan konstatere af de udtalelser, hr. Estrup netop er kommet med, at denne gang holdt de radikale udtalelser 14 timer og 4 minutter. I går aftes var det en forsøgslovgivning, som, hvis ikke nogle ting var opfyldt, selvfølgelig skulle fjernes. I dag er der det tilbage, der er i lovforslaget, og som vi alle har kendt. De radikale forsikringer holdt kun godt 14 timer. Vi kender det, vi ved det: ingen skal tage radikale udtalelser for alvorligt.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

I behandlingen af dette lovforslag har diskussionen nogle gange udviklet sig til en ordleg eller en tekstanalyse, og dér er hr. Estrups litterære evner i alle tilfælde langt større end dem, jeg er i besiddelse af. Hr. Estrup har hele tiden sagt, at det, der stod i betækningsbidraget fra regeringen og de radikale, skulle dække dette indhold. Arbejdsministeren har over for udvalget oplyst, at ingen langtidsledige kan komme på nedsatte dagpenge, hvis vedkommende ikke har fået reelle muligheder for uddannelse på områder med gode beskæftigelsesudsigter.

Vi er faktisk ret mange i dette folketing, der ikke kan læse denne hensigt af det, der står i betænkningen, og så har vi spurgt igen og igen: ja men hvorfor kan man så ikke få det bidrag med ind? Og der er bare blevet sagt: nej, nej og nej. Hvis man konkluderer med almindelig sund fornuft, må det jo så være, fordi det ikke er det, man mener.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg skal kun sige til hr. Kaj Poulsen, at vi faktisk er nogle i denne sal, som mener, at det er en god idé at give langtidsledige ud-

dannelse. Det er det, denne lovgivning drejer sig om. Vi mener også, at dette vil føre til arbejde og til en ny start på arbejdsmarkedet for de langtidsledige. Vi ønsker ikke at gennemføre den destruktive kampagne og deltage i den, som hr. Kaj Poulsen og andre har gjort.

Derfor vil jeg også sige, at det, vi sætter i gang nu, har al udsigt til at føre til et godt resultat for de langtidsledige. Skulle det mod forventning give et dårligere resultat, er vi naturligvis også parat til at ændre det. Det er det, der ligger i en revisionsparagraf. Det er blevet sagt fra starten, så tidligt som da vi havde første behandling den 17. januar i år, og jeg siger det igen. Det var det samme, jeg sagde i TV i går.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg skal sige til hr. Estrup, at der er jo ingen i denne sal, der er uenige i, at der skal gives uddannelsestilbud. Det radikale venstre har netop stemt imod ændringsforslag, der gjorde dette lovforslag positivt, forstået således, at det primært blev uddannelsestilbud. Men det stemte hr. Estrup og det radikale venstre imod.

Men forleden aften, da vi sad i arbejdsmarkedsudvalget, gik hr. Estrup i en kort pause, vi havde, ud og fortalte, at nu havde arbejdsministeren fortalt udvalget, at ingen ville komme ned på de nedsatte dagpenge på grund af det, der stod i betænkningen. Så bad vi om at få det præciseret med følgende tekst:

»Arbejdsministeren har over for udvalget oplyst, at ingen langtidsledige kan komme på nedsatte dagpenge, hvis vedkommende ikke har fået reelle muligheder for uddannelse på områder med gode beskæftigelsesudsigter.«

Der var ikke én fra flertallet, der loftede en finger for at få en sådan formulering igennem. Det fortæller noget om, hvad det er, man sigter på i denne sag. Det er de nedsatte dagpenge.

Tørnæs (V):

Muligheden for at erstatte et arbejdstilbud til langtidsledige med et uddannelsestilbud er berettiget blevet kaldt 1980ernes reform for de langtidsledige. Ingen tvivl om, at der ligger et helt nyt perspektiv i, at langtidsledige

[Tørnæs]

nu kan få en kompetencegivende uddannelse, der giver dem en erhvervsfærdighed, de ikke tidligere har haft, og dermed betydelig bedre muligheder for at få job. Der er jo også her i salen udtrykt en helt generel vilje og forståelse for, at det var hensigtsmæssigt med sådan et uddannelsesstilbud, og der skulle derfor være mulighed for, at lovforslaget kunne vedtages med et stort flertal, dersom partierne var villige til at stå ved den vilje til at give langtidsledige et uddannelsesstilbud, de har udtrykt over for de langtidsledige.

Fra venstres side kan vi fuldt ud støtte lovforslaget.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Denne dag er faktisk en af de mest deprimerende dage, man kan opleve her i folketinget. Jeg må tilstå, at jeg har spurgt mig selv, om det var værd at få udsat tredjebehandlingen af denne sag. Selv om det er lykkedes at få pillet forliget i småstumper, så alle med normalt omløb i hovedet kan se, at forliget ikke handler om det, det giver sig ud for, en uddannelsesreform for de langtidsledige, men tværtimod handler om at få sorteret de langtidsledige fra og få dem sat på en lav ydelse, der vil kaste mange familier ud i social deroute, så lykkedes det desværre ikke at afværge det.

Det deprimerende er, at nye oplysninger slet ikke har gjort indtryk på det flertal, der har besluttet at kridte støvlerne og stå fast, uanset hvad der sker, selv om de undervejs har måttet indse, hvad det er, de gør med disse lovforslag.

Det er ikke uforståeligt, at partiet venstre holder fast i forliget. Venstre er kendt i det ganske land for ikke at have forståelse for en god dagpengelov. Venstre har, i al den tid jeg har været i folketinget, og det er efterhånden 8 år, villet sætte dagpengene til de arbejdsløse ned.

De konservatives holdning undrer mig heller ikke. Et højreparti, der for tiden generelt fører den politik, at erhvervslivet skal forgyldes og lønmodtagerne holde for, kan man jo ikke undre sig over fører sådan en politik.

Men det kan undre, at CD, der i den seneste tid har gjort sig så stor umage for at gøre opmærksom på, hvor vigtigt det er, at en skattereform ikke belaster folk i parcelhuse, er medvirkende til en lovgivning, som, når

dens konsekvenser virkelig bliver ført ud i livet, vil vise sig at jage mange, rigtig mange, ganske almindelige lønmodtagere fra hus og hjem. CD stemmer i dag for disse lovforslag. CD gjorde sig i en valgkamp for nogle år siden til talsmand for, at dagpengene til de arbejdsløse ikke skulle sættes ned. Det vandt CD faktisk nogle mandater på. Det parti står nu som en forsamlings, som af mange derude i virkeligheden vil blive anset for at være hyklere af første grad.

Værst af alt er dog, at det radikale venstre stemmer for, det radikale venstre, som engang har været sig sit sociale ansvar bevidst, og som kan gennemskue dette her, som er blevet hjulpet af oppositionen, hvor det har knebet med at se igennem forslagene, så der nu ikke kan være tvivl om, at dette makværk kun handler om én eneste ting, nemlig at sætte lønmodtagerne, og heraf flest kvinder, ned i dagpenge.

Det radikale venstre ved godt og har vidst siden før førstebehandlingen af dette lovforslag, at uddannelsessiden af lovforslaget kan samle et bredt flertal i folketinget, således at de arbejdsløse kan få lov til at uddanne sig på dagpenge, uden at det får den konsekvens, at de senere kommer på graduerede dagpenge. Det radikale venstres ordfører, hr. Estrup, har da også selv her fra talerstolen tidligere givet udtryk for, at vi ikke kan lade arbejdsløse gå på understøttelse år ud og år ind. Løsningen på det er, at der kommer flere arbejdspladser, og at vi kommer i gang med en ordentlig fordeling af arbejdet i vores samfund. Så vil arbejdsløshedstallet falde. Løsningen er ikke at skubbe tusinder af mennesker ud af arbejdslivet og så endda sælge det som 1980ernes reform. Det er kynisme, og det vil føre til, at politikerleden her i landet vil tage et opsving.

Hvilken garanti er det så, det radikale venstre påberåber sig i dette makværk af et forlig? Hvad er det, der får det radikale venstre til at fastholde forliget? Det er, at der vil blive stillet de fornødne uddannelsespladser til rådighed for de langtidsledige. Ja men er det blevet bevist under udvalgsarbejdet, at pladserne er til stede? Nej, tværtimod. Det er bevist, at langt de fleste langtidsledige er kvinder. Det er bevist, at langt de fleste enten er uden uddannelse eller har en kortvarig uddannelse. Flertallet af de langtidsledige kommer fra de ufaglærtes rækker, og det be-

[Lilli Gyldenkilde]

tyder, at det ikke er folk, der har haft høje indtægter i deres arbejdsliv. Det er altså de svage, vi taler om her, men de er ikke mere svage, end at de såmænd nok skulle klare sig, såfremt der var arbejdspladser til dem.

Kigger vi så lidt på, hvor arbejdsløsheden er størst, og hvor der derfor bliver brug for mange uddannelsespladser, så ser vi, at de ledige og uddannelsespladserne befinder sig i forskellige områder af landet. Arbejdsløsheden er størst i Nordjylland; det er i Sønderjylland, der kan skaffes EFG-uddannelsespladser. Sådan er mønsteret i dette her.

Rigtig slemt er det, at det radikale venstre ikke har kunnet presse en liste frem, der fortæller os, hvad det er for brancher, der ikke vil blive betragtet som beskæftigelsesgode områder. Det vil sige, at spørgsmålet om, hvordan man vil få konstateret, at uddannelsespladser i gode beskæftigelsesområder er til stede, faktisk står hen i det uvise.

At der ikke her er tale om en uddannelsesret eller en uddannelsespligt eller et uddannelsesstillbud, skal nævnes for fuldstændighedens skyld. Der er tale om, at kan de ledige skaffe sig en uddannelsesplads, så kan de få uddannelsesydelser; kan de ikke, så kan de få ydelsen alligevel for derefter at blive sat på 70 pct. i et år og så 55 pct. af dagpengesatsen den efterfølgende tid.

Vi har også fået afdækket, at administrativen af lovene i arbejdsformidlingen og A-kassesystemet begynder med kaos.

AF-systemet skal allerede fra den 2. juli kunne tage imod de langtidsledige og vejlede dem om uddannelsespladser, og ingen ved med sikkerhed, hvor mange der henvender sig den første dag. AF-systemet har ikke fået stillet mere mandskab til rådighed. Tværtimod, i AF-systemet findes der én ligestillingskonsulent i hvert amt, og da flertallet af de langtidsledige, der henvender sig, er kvinder, ville det så ikke være såre rigtigt at styrke antallet af ligestillingskonsulenter? Jo, det ville det, men sker det? Nej.

A-kasserne, som skal administrere ydelserne, siger, at de skal bruge ca. 3 måneder til at køre ordningen ind i deres system. Hvad sker der af den grund? Ingenting, ud over at nye fejludbetalingsmuligheder føjes til det, der i forvejen er svært at have med at gøre. Det er en hovedløs politik.

At ligestillingssnak fra det radikale venstre fremover vil blive påhørt med undren, skal

også nævnes for fuldstændighedens skyld. Det radikale venstre er fuldt oplyst om, at langt over flertallet af dem, der bliver omfattet af denne lovgivning, er kvinder, og derfor er det altså også kvinder, der sorteres fra og skal klare sig på en dagpengesats, der ligger på niveau med varig hjælp. Dette er det radikale venstre ikke i tvivl om. Alligevel fastholder det radikale venstre forliget.

Socialistisk folkeparti har i den lange tid, disse lovforslag har været diskuteret i, sagt, at vi ville bruge alle demokratiske metoder til at forhindre lovforslagenes vedtagelse, fordi de er en katastrofe for de ledige. Det førte da også til, at vi, da vi meget sørgmodigt måtte konstatere, at vi ikke kunne samle de nødvendige underskrifter til en folkeafstemning om lovforslagene, gik med til denne udsættelse af tredje behandling, så lovforslagene kunne blive ordentligt gennemgået i udvalget.

Vi mener stadig væk, at vi skulle og burde prøve at tænke os om én gang til i spørgsmålet, om dette her ikke skulle ud til en folkeafstemning, for vi står her og har ikke fået ændret noget. Konsekvensen er stadig, at de ledige kommer på nedsatte dagpenge, og det er kold og kynisk politik. Vi må se i øjnene, at makværket nu vedtages, men vi skal love fra SFs side, at denne vedtagelse vil blive et hovedtema i den valgkamp, som før eller senere kommer. Måtte den komme snart!

Estrup (RV):

Det er en lang og begivenhedsrig debat, der i dag sættes punktum for, når folketinget vedtager lovforslaget om uddannelsesydelse og iværksætterydelse til langtidsledige; ikke mindre end 8 måneder har den været. Desværre har længden ikke bidraget til debattens kvalitet. Det har været 8 lidet konstruktive måneder.

Ét spørgsmål burde for alle være det centrale i denne debat: hvordan får vi de langtidsledige tilbage på arbejdsmarkedet? hvordan skaffer vi dem en chance for en ny start? Sådan har debatten bestemt ikke formet sig. Fra kritikerhold har man i stedet med demagogiske og usaglige påstande forsøgt at stemple lovgivningen som en blanding af tomme løfter og asociale holdninger. Det gælder dele af dette folketing, det gælder dele af pressen, og det gælder til overflod det

[Estrup]

meste af fagbevægelsen. Fagbevægelsens optræden i denne sag er et pinefuldt kapitel: fagbevægelsens folk i rollen som den rå og brovtende kapitalmagt, fagforeningsmillioner mod folkevalgte. Tænk, at man skulle opleve det!

Desværre tror jeg også, at hetzen mod lovforslagene har sået tvivl om nytten af uddannelse. Kampagnen har talt til den passive, den mest konservative del af befolkningen, dem, der spørger: hvorfor skal vi presses til uddannelse, vi kan jo alligevel ikke få noget arbejde bagefter? Hvis det er resultatet af kampagnen, har fagbevægelsen ikke alene spildt medlemmernes penge, men har direkte gjort medlemmerne en bjørnetjeneste. Er det virkelig en ansvarsbevidst fagbevægelse, der handler på den måde?

Det mest forstemmende ved de forløbne 8 måneders debat er dog nok socialdemokratiets rolle. Ikke nok med, at en række socialdemokratiske politikere har scoret topkarakterer i usaglig og perfid argumentation; værre er den skinhellighed, hvormed man har taget afstand fra lovgivningen. Tankegangen i de to lovforslag, vi er på vej til at vedtage, er i bund og grund sammenfaldende med den holdning, som socialdemokratiet selv havde til arbejdsløshedsforsikringen og betingelsen for at bevare dagpengereetten, da man var regeringsparti. Gennemførelsen i 1978 af arbejdsløshedsforsikringslovens § 65, hvor uddannelsesaktivitet og dagpengereet kædes direkte sammen, dokumenterer dette i rigeligt mål. Det er beskæmmende, når landets største parti løber fra sine tidligere standpunkter.

Sidste led i kampagnen mod lovforslagene var anvendelsen af grundlovens § 41. Der kan ikke være nogen, der alvorligt har troet, at 14 dages udsættelse afgørende ville kaste nyt lys over en reform, som har været behandlet i mere end et halvt år, men det var naturligvis PR-mæssigt en bekvem måde at demonstrere total afstandtagen på. Vi andre skal såmænd ikke beklage os over udsættelsen – uanset mangelen på saglig begrundelse. Der er i tillægsbetænkningen blevet mulighed for at fjerne nogle myter; bl.a. er det blevet slået fast, at nedsatte dagpenge ingen rolle spiller ved udmålingen af bistandslovens ydelser.

Når det kommer til stykket, har udsættelsen vel nærmest virket som en boomerang. Det har været svært at fastholde mediernes

bevågenhed; der har simpelt hen været for lidt kød på sagen. Det er et skoleeksempel på, hvordan man slipper dårligt fra at fortælle en historie. Pointen var åbenbart, at lovgivningen var noget makværk, men når man starter med pointen og derefter oven i købet har svært ved at forklare den, bliver fortællingen en fiasko. Så keder man sit publikum.

Tre problemer blev ved andenbehandlingen brugt som begrundelse for at udskyde den afsluttende behandling af lovforslagene. For det første mangelen på en amtslig sammenstilling af de uddannelsessøgende langtidsledige og de uddannelsespladser, som man stillede til rådighed. For det andet, hvem der centralt og decentralt havde ansvaret for uddannelsestilbuddene. For det tredje den enkeltes dagpengerettigheder, hvis der ikke fremskaffedes uddannelsestilbud. Alle tre problemer var velbelyste i betænkingsbidraget ved andenbehandlingen. Det fornyede udvalgsarbejde har føjet ekstra detaljer til det materiale, som forelå, men selvfølgelig uden at tilfredsstille kritikerne, og vi havde vel heller ikke ventet andet. Kravene blev bevidst stillet sådan op, at de under ingen omstændigheder kunne opfyldes inden for de to uger, der var til rådighed. Hvordan skulle man eksempelvis kunne angive de lediges uddannelsesmæssige forudsætninger, når det kun er A-kassetilknytning og ikke uddannelse, der hidtil har været registreret statistisk, ligesom alle naturligvis har været klar over, at en virkelig specificering af uddannelsesønsker og uddannelsespladser, det såkaldte danmarkskort, er en forskningsopgave og ikke noget, man ordner på 2 uger i arbejdsmarkedsudvalget?

Et karakteristisk eksempel på forløbet af udvalgsarbejdet har været diskussionen om langtidslediges ret til uddannelse med gode beskæftigelsesmuligheder. Det er indtil flere gange blevet bekræftet, at bestemmelserne om nedsatte dagpenge forudsætter, at den enkelte langtidsledige har haft mulighed for at følge uddannelse med gode beskæftigelsesmuligheder, at det altså ikke er de ledige, men systemet, som bærer risikoen for, at uddannelsestilbuddene ikke er til stede. Alligevel udtalte hr. Kaj Poulsen tirsdag den 11. juni i år til dagbladet Politiken, at en sådan garanti ikke var blevet givet, og noget tilsvarende gives der udtryk for i mindretallets bidrag til tillægsbetænkningen. Sådan forløb

[Estrup]

ber arbejdet, når der ikke er god vilje til stede, når man, uanset hvad der sker, på forhånd har skrevet konklusionerne.

Hele forløbet sættes i relief af, hvad socialdemokratiet selv fandt det rimeligt og nødvendigt at give af analyser og garantier, da man i foråret 1978 gennemførte arbejdstilbudsloven. Intet var på plads; alligevel gennemførte man loven, og konsekvensen for de langtidsledige af, at der ikke ville være arbejdstilbud nok, var overgang til bistand. Det så vi senere, da der faktisk ikke var arbejdstilbud nok.

Hvis man skal forsøge at sammenfatte de forløbne 8 måneders ophidsede diskussion, er det især ét punkt, som kritikken har samlet sig om. Det er den omstændighed, at man i lovforslagene sammenkæder dagpengeret og uddannelsestilbud. Derfor var det heller ikke uventet, at socialdemokratiet og venstrefløjspartierne ville koncentrere deres anstrengelser om at fjerne bestemmelserne om nedsatte dagpenge; det er netop indholdet af de stillede ændringsforslag. Det kan ikke undre, at SF og VS har den indstilling; det svarer helt til, hvad de to partier tidligere har givet udtryk for.

Det, der undrer én, er socialdemokratiets holdning. Jeg citerede ved andenbehandlingen arbejdsløshedsforsikringslovens § 65 og gjorde opmærksom på den udtrykkelige sammenkædning af uddannelses- og omskolingsforanstaltninger med fortabelse af dagpengeret ifølge lovens § 43, som findes i bestemmelsen, altså helt den samme logik, som rummes i de lovforslag, vi har til behandling i dag. På den baggrund var det naturligt at spørge socialdemokratiet, om man ønskede arbejdsløshedsforsikringslovens § 65 ophævet. Jeg fik ikke noget svar på det spørgsmål ved andenbehandlingen. Tilsvarende lykkes det ikke under afslutningsdebatten at formå hr. Svend Auken til at give et egentligt svar på spørgsmålet, om retten til maksimale dagpenge skulle være uden tidsbegrænsning.

Derfor vil jeg gerne endnu en gang vende tilbage til det helt principielle spørgsmål om grænserne for dagpengeret. Den nuværende udformning af arbejdsløshedsforsikringslovens § 65 blev gennemført i foråret 1978, da hr. Svend Auken var arbejdsminister. Lovforslaget, debatten og betænkningen fra arbejdsmarkedsudvalget er bestemt ikke kedelig læsning. Det giver et udmærket indtryk af, hvad

der dengang var hr. Svend Auken og socialdemokratiets opfattelse. For at hjælpe lidt på hukommelsen vil jeg gerne bidrage med et par citater.

I bemærkningerne til lovforslaget, side 5, citerer man fra den betænkning, som arbejdsformidlingsudvalget i 1975 afgav. Det hedder her:

»Endelig må der som efter gældende regler være en tidsmæssig og ubetinget grænse for forsikringsydelsens varighed, således at pågældende herefter må henføres under anden lovgivning.«

Det nævne citat indledes med følgende præcisering:

»I den førstnævnte delrapport er herom anført følgende, som regeringen kan tilslutte sig.«

I de specielle bemærkninger til § 65 hedder det:

»For at sikre, at de tilbud, der stilles til rådighed for de ledige, får virkning, er det nødvendigt, at de ledige i videst muligt omfang gør brug af disse muligheder. Det bemærkes i denne forbindelse, at det ifølge lovens § 43 er en betingelse for bevarelse af medlemskab af en anerkendt arbejdsløshedskasse – ligesom det i øvrigt anses for en betingelse for udbetaling af dagpenge, jfr. her ved lovens § 57 – at medlemmet kan anses for arbejdssøgende til regelmæssigt erhvervsarbejde, det vil sige står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Ved bedømmelsen af, om denne betingelse er opfyldt med hensyn til bevarelse af medlemskab af en anerkendt arbejdsløshedskasse, bør der tages hensyn til, om medlemmet har udnyttet foreliggende egnede uddannelsesmuligheder m.v.«

I 1978 var der ingen tvivl om, at socialdemokratiet mente, at retten til dagpenge var tidsbegrænset, og at en betingelse for at bevare dagpengeretten var, at man tog imod uddannelsestilbud. Hvorfor har man skiftet standpunkt? Det synes jeg at vi endnu en gang må kræve svar på. Kan socialdemokratiets troværdighed holde til denne totale tavshed?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Konkurrencen er hård. Jeg ved ikke, hvad jeg finder mest ubehageligt, den lovgivning,

[Svend Auken]

vi skal behandle her i dag, eller det indlæg, vi netop har hørt fra hr. Estrups side. I øjeblikket er jeg tilbøjelig til at synes, at det, jeg netop har hørt hr. Estrup sige, er mest ubehageligt.

Hr. Estrup startede med at rette et frontalt angreb på dansk fagbevægelse. I den forbindelse vil jeg gerne gøre opmærksom på, at det jo ikke kun er LO-organisationerne, men også FTF og AC. Hr. Estrup mente, at det var usmageligt, udtryk for rå kapitalmagt og en masse andre grove injurier, at disse faglige organisationer på vegne af deres medlemmer havde advaret mod konsekvenserne af den lovgivning, der var fremme. Det synes jeg er ubehageligt.

Dernæst går hr. Estrup over til at antyde en hel masse om socialdemokratiets arbejdsmarkedspolitik, som ikke er rigtigt. Vi fastholder 26 ugers reglen. Vi fastholder, at der skal være en tilknytning til arbejdslivet, for at man skal kunne oppebære dagpenge. Det er en af grundene til, at vi stemmer imod det lovforslag, vi har til behandling nu. Det er flertallet, der ophæver 26 ugers reglen. Det er flertallet, der indfører en ubegrænset dagpengeregulering på stærkt nedsatte sats. Socialdemokratiet ønsker stadig at fastholde, at det er en betingelse for at oppebære dagpenge, at man har en tilknytning til arbejdslivet.

Det, vi derimod er uenige med hr. Estrup om, er, at mennesker i den nuværende store arbejdsløshedssituation skal have en reel mulighed for at fastholde denne tilknytning, og derfor om ordningen med arbejdstilbud, som vi gerne vil udbygge med tilbud om uddannelse, hvis det sker, uden at de ledige mister retten til et arbejdstilbud.

Jeg må derfor klart afvise samtlige de argumenter, hr. Estrup her har fremført, og notere mig, at hr. Estrup intet, intet, har at sige til forsvar for den lovgivning, der her er lagt frem, eller den planlægning eller mangel på planlægning, der er ført frem i samme forbindelse. Det var et uberettiget, et ubehageligt angreb imod socialdemokratiet og fagbevægelsen uden nogen form for dokumentation.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Man forundres jo, når man skal kigge op på talerstolen for at se, at det ikke er statsmi-

nisteren, der står og taler, men en radikal ordfører. Citater og det hele var hjemme, lagt på plads, som man kunne forvente at en konservativ politiker ville udtale sig.

Jeg vil godt tage fat i det, hr. Estrup sagde om, at ingen kunne forvente, at man på 14 dage kunne få de lediges forudsætninger til at passe med de uddannelser, der nu var til rådighed. Det er der sandelig heller ingen der har forventet, men jeg skal gøre opmærksom på, at det er 6 måneder siden, at hr. Estrup til pressen udtalte, at denne lov ikke skulle gennemføres, hvis der ikke er uddannelser nok, hvis de ikke matcher med de lediges forudsætninger, og hvis de ikke er således geografisk placeret, at de ledige har mulighed for at tage disse uddannelser.

Den 21. marts kommer der et papir fra beskæftigelsessekretariatet i arbejdsministeriet, hvor hr. Estrup får svar på alle sine krav – jeg citerer:

»Hertil kommer, at sammensætningen af uddannelserne ikke umiddelbart synes helt godt at matche med målgruppens forudsætninger og især geografiske fordeling.«

Man har ikke gjort noget for at finde ud af det – intet som helst. Man har lukket øjnene for problemerne; man har bare villet gennemføre en straffeforanstaltning over for de ledige, alene fordi de er ledige.

Så vil jeg gerne tage fat på uforskamthederne over for fagbevægelsen: usaglighed og misbrug af medlemmernes penge. Hvad er der sket i den sag? Der er sket det, at hr. Estrup er gået til regeringen ikke én, men to gange for at få ændret et råddent forlig, han har indgået med regeringen, fordi hr. Estrup og det radikale venstre har taget fejl; og vi kan først og fremmest takke fagbevægelsens indsats for, at der er gået nogle lys op for hr. Estrup. Det var en skam, at det sidste ikke også blev tændt.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Den lange debat har åbenbart tirret hr. Estrup så meget, at han nu begynder at blive usaglig. Jeg har ellers altid syntes, at hr. Estrup var ret saglig, selv om jeg var politisk uenig med ham.

F.eks. spørger han: hvordan skaffer vi de arbejdsløse i arbejde igen? – og giver selv svaret: bl.a. gennem uddannelse. Dét vil jeg

[Elisabeth Bruun Olesen]

påpege, at vi fra VS' side igen og igen har sagt – man kan slå det op i alle referater af alt muligt – at man burde kunne få uddannelse, også kompetencegivende uddannelse, på et dagpenge-niveau, og at de alt for stramme regler var utrolig dårlige. Så det er der altså ikke noget nyt i.

Jeg tolker hr. Estrups måde lige pludselig at formulere sig på sådan, at hr. Estrup i virkeligheden ikke selv vil forsvare, at folk ender på de nedsatte dagpenge. Men når man så ikke kan forklare, hvorfor der skal være den endestation – altså hvis den overhovedet ikke skal bruges – så må man dog spørge sig selv, hvorfor man overhovedet vil spille papir på at beskrive en situation, som aldrig skal eksistere. Men det står altså i lovforslaget, og det betyder, at det på et eller andet tidspunkt må skulle bruges, selv om det er gået op for mig, at der er en revisionsparagraf.

Nu begynder hr. Estrup at tale om, at det er pinefuldt og beskæmmende. Ja men det er vel mest pinefuldt for de mennesker, der risikerer at ende på de nedsatte dagpenge.

Endvidere siger hr. Estrup, at det er svært at lave et danmarkskort, hvor man bl.a. beskriver de arbejdsløses skoleforudsætninger, for de findes ikke i arbejdstilbudsregisteret. Det er jeg da udmærket klar over. Burde man ikke have opbygget det først, så man havde vidst, hvilken skolemæssig baggrund de arbejdsløse havde? Nu begiver man sig i gang med en lovgivning uden at kende forudsætningerne. Så får man lister, hvori der står alle mulige job med gode beskæftigelsesmuligheder. Vi har igen og igen påvist, at nogle af dem, bl.a. laboranterne, har arbejdsløshedsprocenter, der er utrolig store. En anden morsomhed, som også vil være pinefuld for de arbejdsløse, er, at man skriver hjemmehjælper på, og så får vi at vide i optagelsesbetingelserne, at man på forhånd skal arbejde i kommunen.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg vil gerne sige følgende til hr. Estrup og andre med for den sags skyld: det kan ikke nytte noget, at man ser bort fra virkeligheden, når man nu står og diskuterer disse spørgsmål. Virkeligheden er jo, at vi i en uoverskuelig fremtid vil have ca. 250.000 ar-

bejdsløse i dette land. Det står i hver eneste oversigt, der kommer fra dem, der råder statsministeren med hensyn til økonomiske oversigter. Så at sige, at en mulighed for at uddanne langtidsledige skulle hjælpe på den sag på længere sigt, er det rene og skære pjat. Tag dog virkeligheden med i betragtning: arbejdsløsheden er stor nu; det vil den være i de kommende år, og vi kommer ikke ud over det problem på denne måde.

Dermed være ikke sagt, at jeg er modstander af, at de langtidsledige får undervisning – selvfølgelig ikke. Uddannelse er en vej frem, om ikke andet kan man blive et rigere menneske selv, måske ikke på penge, men så på, at man får en bedre viden. Det var det ene, jeg ville sige.

Det andet, jeg ville sige, var, at hr. Estrup, når han angriber fagbevægelsen og dermed også oppositionen for, at vi har råbt meget højt i denne sag, burde være taknemlig over det. Jeg husker en fjernsynsudsendelse, hvor jeg deltog sammen med hr. Gammelgaard, som er politisk ordfører for de konservative, og hr. Estrup. Det var dengang, planerne kom frem om denne sag. Da sad den konservative ordfører og lovede en dame, som havde søgt uddannelse i årevis, at hun nu, efter at denne lov var vedtaget, skulle kunne komme på den sygehjælper-skole, som hun så gerne ville på. Det var simpelt hen et løfte, hun fik, og hvad kunne hun andet end at sidde og sige: tak, det var vel nok dejligt, det glæder jeg mig til? Men hvad kan hun nu forvente? Ikke én eneste plads på dette felt og slet ikke i det område, hvor hun bor. Derfor må man sige, det er skrap nok at skælde os andre ud, der har været med til at få forandret dette her, der fra starten af handlede om 80.000–90.000 mennesker; nu handler det da heldigvis om færre.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Mine ord skal først og fremmest være rettet til hr. Svend Auken, som fandt, at det havde været ubehageligt at høre det, jeg sagde. Det kan ikke undre mig, at hr. Svend Auken synes det, for det er aldrig rart at blive angrebet, specielt ikke hvis der er nogen sandhed i angrebene, og hr. Svend Auken besvarede ikke spørgsmålet om § 65 og sam-

[Estrup]

menkædningen mellem uddannelsesstilbud og retten til dagpenge.

Jeg synes, vi endnu en gang, hvis der skal være troværdighed i den socialdemokratiske holdning, må kræve et svar på, hvordan man nu kan sætte sig imod, at der skal være en sammenkædning mellem uddannelsesstilbud og dagpengere, når man i 1978 så entydigt, som jeg citerede flere gange heroppefra før, gik ind for en sådan sammenkædning. Hvad er det, der har ændret sig for socialdemokratiet? Hvorfor har man pludselig indtaget denne anden holdning? Havde det ikke være rimeligt at begrunde det over for offentligheden?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hvis hr. Estrup bare havde nøjedes med at sige det i sit første indlæg, havde vi nok også fået en mere meningsfyldt diskussion, for det, hr. Estrup her i sidste omgang spørger om, hviler på en simpel misforståelse, der hurtigt kan rettes, mens det, hr. Estrup brugte sit første indlæg til, var at dække over sin egen dårlige samvittighed over for dette forslag, som han kender bedre end nogen anden, og om hvilket han ved, at ingen af de forudsætninger, han selv har stillet op og hans parti har gjort gældende, endnu er opfyldt, endsiges har udsigt til at blive opfyldt. Det var for at dække over dette, at hr. Estrup brugte den første tid til at angribe fagbevægelsen og socialdemokratiet.

Har det aldrig undret hr. Estrup, at der ikke har været ét eneste fremskridtsvenligt menneske i dette land uden for den radikale folketingsgruppe, der har forsvaret dette forlig? Kan hr. Estrup nævne mig bare ét fremskridtsvenligt menneske med kendskab til arbejdsmarkedet og engagement i menneskers problemer uden for den radikale folketingsgruppe, der har forsvaret dette her? Kan han nævne bare tidligere medlemmer af den radikale folketingsgruppe, der virkelig kender arbejdsmarkedet og har en positiv indstilling til de lediges problemer, der offentligt har forsvaret dette her?

Er sandheden ikke den, at de eneste allierede, hr. Estrup har haft ud over sine partifæller i den radikale folketingsgruppe, er hele koret af borgerlige røster, der ønsker at få de ledige ned på nedsatte satser, for nu må

der sættes en grænse, som hr. Bo Kristensen sagde det i dag, for denne karrusel, hvor folk kan blive ved med at være på arbejdsmarkedet år ud og år ind; nu skal de ned på en lavere sats.

Svaret på spørgsmålet om § 65 er, at den naturligvis skal opretholdes som hidtil. Vi er også tilhængere af, at § 43 skal opretholdes som hidtil. Det vil sige, at spørgsmålet om, hvorvidt man tager uddannelse, om man dygtiggør sig, om man er aktivt arbejdssøgende osv., fortsat for socialdemokratiet som i lovgivningen er en forudsætning for, at man står til rådighed for arbejdsmarkedet og dermed opfylder betingelserne for at modtage dagpenge.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Det er ganske fantastisk, for det, vi oplever nu, er, at hr. Svend Auken går op og siger, at lovgivningen selvfølgelig skal bevares og opretholdes, sådan som den er, men at han i øvrigt indtager en helt anden stilling, når det drejer sig om arbejdstilbudslovgivningen, som ikke svarer til det, der står i arbejdsløshedsforsikringsloven, og det føler man ikke noget behov for at begrunde. Selv hr. Svend Auken må være i stand til at forstå, at det kan harme os andre, og at det måske bl.a. er det, der er begrundelsen for mine skarpe ord før. Når man fra socialdemokratiet får en totalt inkonsistent argumentation og oven i købet har tilladt sig ganske skrappe bemærkninger under den lange debat, så bliver vi andre måske også sure.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Havde vi vidst, at det bare var et psykologisk problem for hr. Estrup, havde denne polemik måske kunnet være undgået. Jeg anser det for ulykkeligt, at situationen i Danmark har udviklet sig til, at det er arbejderbevægelsen, der slås med det radikale venstre, når vi diskuterer disse spørgsmål. Det radikale venstre burde naturligvis være den brede arbejderbevægelses naturlige forbunds-fælle og allierede, sådan som det har været op igennem historien. Jeg synes, det er deprimerende at se det radikale venstre lade sig bruge som skjold, som bolværk, for hele

[Svend Auken]

samlingen af borgerlige kræfter i dette land, at partiet føler, at det er dets forpligtelse at gå ud og tage alle slagsmålene og dække over alle de reaktionære tilbageskridt, der bliver gennemført, i stedet for at befinde sig dér, hvor jeg mener at partiet naturligt hører hjemme, nemlig i den fremskridtsvenlige del af dansk politik.

Dernæst vil jeg gerne sige, at der ikke er nogen uoverensstemmelse mellem at bibeholde § 65 samt fastholde § 43 og så at stemme imod det lovforslag, der er til behandling her. Vi mener, at vi med rimelighed kan stille endog særdeles skrappe krav til de ledige, for at de kan bevare retten til at modtage dagpenge. Vi mener også, de skal have flere tilbud, og det fremgår også af vores ændringsforslag i dag, at vi ville være enige, hvis det bare gjaldt tilbud om uddannelse, men vi mener samtidig, at samfundet har en forpligtelse til at sørge for, at de ledige kan leve op til de krav, som samfundet selv har stillet til dem. Det er den mulighed, man nu berøver de ledige; de får ikke chancen, efter at de har gjort sig alle mulige anstrengelser for at skaffe sig uddannelse, arbejde osv., for gennem et nyt arbejdstilbud at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Jeg har altid set arbejdstilbudsordningen, § 65 og § 43 som tre uadskillelige dele af den samme problemstilling.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg synes, den socialdemokratiske tankegang er udtryk for det, jeg vil kalde gammeldags konservatisme: lad os bevare de langtidsledige i en håbløs situation, lad os give dem kunstige jobtilbud, arbejdsløshedsdagpenge og kunstige jobtilbud hele livet, så har man dem i sin hule hånd, så kan man dele lunser ud en gang imellem, lidt arbejdsløshedsdagpengeregulering, og hvad ved jeg. Ikke noget med at frigøre kræfter, ikke noget med nye uddannelsesmuligheder.

Så siger hr. Svend Auken, at det handler om de ledige. Nej, det handler om, at hr. Svend Auken i dag – og det er ærligt nok, og deri ligger han på linje med SF – giver en garanti til alle dem, der kommer i A-kassesystemet: I er for tid og evighed ved min hjælp garanteret borgerlønnen på 105.000 kr. eller 90 pct. af lønnen – fordi de skal blive ved

med disse tilbud hele livet. Det er det, det handler om.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg synes, at den lovgivning, der var, før dette forslag bliver vedtaget, får en urimelig behandling af en af dem, der har været med til at gennemføre den. Den lovgivning blev gennemført, fordi vi har en beskæftigelseskrise i det danske samfund, og så længe den beskæftigelseskrise er der, skal vi sørge for, at ingen mennesker kommer ud i håbløshed. Det var der bred enighed om, da den blev gennemført. Fru Lone Dybkjær var, så vidt jeg husker, endda ordfører og frontkæmper for dette forslag. Nu drejer det sig om, at de kunstigt skal beholdes i systemet, men det skal de altså ikke mere, kan jeg forstå, nu skal de have et gok i nødden og ned på 55 pct. Hvis fru Lone Dybkjær vil have uddannelse, kan hun komme til socialdemokratiet; så kan vi gennemføre det sammen, men konklusionen af fru Lone Dybkjærs tale her var: intet kunstigt åndedræt mere, nej, nu skal åndedrættet ned på 55 pct. af det, de har haft hidtil. Færdigt arbejde – og til lykke til de radikale!

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg vil gerne spørge hr. Svend Auken, om det ikke er rigtigt, at arbejdstilbudsloven var en midlertidig lovgivning, da man gennemførte den i 1978, og at den forudsatte, at der skulle gives ét arbejdstilbud til de langtidsledige.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Vi kender godt det her med, at en god general forstår at føre krigen over i fjendens lejr, og det er just det, der sker i øjeblikket. Det undrer mig meget, at vi andre ikke har fået nogen bemærkninger, hverken fra hr. Estrup eller fra fru Lone Dybkjær. Jeg har stået og talt om, at dette her er en måde at sætte kvinderne ud af arbejdsmarkedet på og sætte dem på en lav ydelse. Det kan man så kalde borgerløn, men den borgerløn er så lav, at de også skal stå i kø på bistandskontorerne. Ikke et ord er der sagt om det. Da

[Lilli Gyldenkilde]

hr. Estrup var kommet med sit frontalangreb både på fagbevægelsen og på oppositionen i øvrigt, kunne jeg påvise, at oppositionens arbejde havde sikret, at dette her ikke handler om 80.000-90.000 mennesker fra den 2. juli, men i stedet for handler om omkring 17.000 mennesker. Det er dog et stykke arbejde undervejs. Man forsvarer det, som om dette her har været det rigtige fra starten, men det har det ikke. Det radikale venstre har jo hele vejen igennem lyttet til oppositionen og taget dens ord til efterretning og forsøgt at forhandle noget igennem, sådan at det ikke blev så slemt, som da det blev fremlagt, hvor det radikale venstre i grunden allerede sagde ja til det. Det er lykkedes meget godt – og tak for det! – men lad så være med at håne os andre, fordi vi har deltaget meget i det arbejde, der er udført, siden dette her blev fremlagt.

Endelig vil jeg bede det radikale venstre svare på, om de ikke føler, at det fremover vil blive lidt hul snak, når man går ud og taler om ligestilling, samtidig med at man sørger for at lave en lov, om hvilken man ved, at 70 pct. af dem, der falder ind under loven, er kvinder, og at de bliver sat ud i mørket. Synes man, man kan være det bekendt?

Formanden:

Nu skal vi snart tilbage til ordførerrækken, men hr. Svend Auken har bedt om en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Når jeg har bedt om en kort bemærkning, er det, fordi hr. Estrup har stillet mig et spørgsmål, jeg gerne vil svare på. Hr. Estrup har spurgt mig, om det ikke var en klar forudsætning i sin tid ved arbejdstilbudsloven, at der kun kunne gives ét tilbud. Dertil er svaret nej. Det har ikke været en forudsætning.

Det, hr. Estrup måske kan forveksle det med, er, at socialdemokratiet og jeg som minister dengang altid har sagt, at arbejdstilbudsordningen er et sikkerhedsnet på arbejdsmarkedet, at vi skal gøre alt, hvad vi kan, for, at folk ikke ryger ned på sikkerhedsnettet, men at der er positive foranstaltninger i form af nye beskæftigelsesmulighe-

der og uddannelsesmuligheder, sådan at den belastning, ordningen medfører, bliver så lille som muligt, og det synspunkt fastholder jeg. Men det, vi desværre har måttet se, og som vi jo vil opleve senere i dag, er, at flertallet herinde afvikler alle forsøgene på at skabe nogle positive beskæftigelsesmuligheder: vi afskaffer jobskabelsesordningen, hvoraf et af formålene oprindeligt var og stadig er at være en aflastning for arbejdstilbudsordningen.

Jeg kan godt forstå, at hr. Estrup er optaget af begrebet troværdighed. Det har også optaget den offentlige debat, men det er ikke oppositionens troværdighed, der har optaget den offentlige debat; det, der har optaget den offentlige debat, er det radikale venstres troværdighed. Jeg har ikke selv deltaget meget i den debat – jeg håber stadig, at dette her er en svips, og at vi kan vende tilbage til et mere fornuftigt samarbejde igen – men det er alle hr. Estrups partifæller, der har deltaget i denne debat, og det er en meget livlig og intens debat, der er foregået inden for rammerne af det radikale venstre, så det, man har sat spørgsmålstegn ved, er det radikale venstres troværdighed.

Lad os slutte med noget positivt. Lad os slutte med at udtrykke det håb i forhold til hr. Estrup, at det radikale venstre og oppositionen, som til den tid gerne må være styrket, i fællesskab kan afskaffe denne forringelse, når det i 1986-87 viser sig, at ingen af forudsætningerne for denne lovgivning har været opfyldt.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg vil gerne starte med at sige til fru Lilli Gyldenkilde, at det ikke var sådan, at vi blot tog til efterretning, hvad der forelå ved første behandling, og det ved fru Lilli Gyldenkilde udmærket godt. Vi har stillet en række betingelser, vi har arbejdet på at få de betingelser opfyldt, og det er faktisk lykkedes. Det er ikke på grund af oppositionens forskellige kritik, men det er bl.a., fordi vi har haft en lang debat, som vi selv har deltaget aktivt i.

Dernæst vil jeg gerne sige noget om spørgsmålet om kvinderne og deres muligheder. Det, dette her drejer sig om, er, at de kvinder, som aldrig tidligere fik chancen for at få en uddannelse, nu får den. Det kan ik-

[Estrup]

ke være det, fru Lilli Gyldenkilde ønsker at forhindre dem i.

Til hr. Svend Auken vil jeg gerne sige, at jeg selvfølgelig værdsætter, at vi skal fortsætte efter dette her, og vi skulle også gerne gøre det i en positiv ånd, men det, der er foregået under debatten om dette forslag, har ikke altid været positivt. Jeg synes, vi bør konstatere, at arbejdstilbudsloven, da man gennemførte den, var tidsbegrænset, og at det står meget tydeligt i et af de svar, som blev givet arbejdsmarkedsudvalget, at der kun kunne gives ét tilbud. Det synes jeg man skal tage til efterretning og tænke over.

Det, vi nu er nået til, er en situation, hvor socialdemokratiet har svært ved at forsvare gamle standpunkter med hensyn til forsikringsloven. Det må vi andre jo leve med, men jeg synes på den anden side ikke, man kan fortænke os i, at vi siger åbent, at det er sådan, og at det ikke kan være os, der skal tage ansvaret for den ændrede holdning.

Jeg synes også, vi nu skal koncentrere os om at få denne lovgivning til at virke, og at vi skal se på, hvordan uddannelses tilbuddene kommer til at fungere, og tænke på, at det, der faktisk nu er sket, er, at vi har brudt en lang periode med passivitet og givet de langtidsledige mulighed for at uddanne sig på dagpenge; det er virkelig et perspektiv.

Bente Juncker (CD):

Vi er i CD tilfredse med det nye, der ligger i dette lovforslag, nemlig det, at de ledige kan få lejlighed til at uddanne sig, samtidig med at dagpengeniveauet opretholdes. Vi mener, det er perspektivløst for de ledige at gå fra det ene ørkesløse jobtilbud til det andet ørkesløse jobtilbud.

Vi er i CD tilfredse med revisionsparagrafen. Det er jo noget nyt, der skal prøves her, og jeg er da sikker på, at både regeringen og de radikale vil være med, hvis det skulle vise sig, at dette slår helt fejl. Det tror vi imidlertid ikke i CD det gør. Vi tror, det er et nyt og spændende tilbud, som de ledige vil få megen glæde af.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det er sjældent, at et lovforslag er blevet diskuteret gennem så lang tid og så intenst og fronterne trukket så hurtigt og hårdt op – umådelig hårdt endda. Højrefløjen, inklusive

de radikale, har kaldt det her for »80ernes reform«. Uddannelse er en god ting, har man sagt, og man har hånet venstrefløjen og socialdemokratiet for bagstræveriskhed, konservatisme og endog stupiditet.

I pressen har hr. Bo Kristensen fra de konservative talt om socialdemokratiets, SFs og VS' chikane, totale forvirring og ønske om at skabe splittelse mellem regeringen og de radikale. Jeg vil nu sætte spørgsmålstegn ved, hvem der er forvirret i den her sag. Hr. Estrup har i dag talt med ord, der er næsten lige så stærke.

Men hvad handler dette her egentlig om? Det handler jo ikke bare om at skabe bedre uddannelsesmuligheder, som de borgerlige siger. Det er vi enige i. Nej, det handler også om, at en stor gruppe af langtidsarbejdsløse hovedsagelig kvinder, ender på de nedsatte dagpengesatser. Alle ved jo inderst inde meget vel, at en 40-årig kvinde med 7 års skolegang, rengøringsjob og fabriksarbejde bag sig, og med bopæl i Nordjylland eller et andet arbejdsløshedsområde ikke får arbejde, bare fordi hun kommer ind og tager 9. klasse og derefter måske endda kommer på et specialarbejderkursus.

Nogle kvinder vil nok få arbejde – lad os så lade være at benægte det – men mange, rigtig mange, ja, de allerallerfleste, vil jo ikke få arbejde på denne baggrund, og det er lige netop her, pointen ligger, for det kan aldrig være meningen, at arbejdsløsheden skal gøres til den enkelte eget problem, og at prisen for manglende arbejde skal betales af den enkelte arbejdsløse. Arbejdsløsheden er ikke selvforskyldt, og arbejdsløse vil gerne have arbejde. Når der så ikke er arbejde at få, skal alle selvfølgelig have en arbejdsløshedsunderstøttelse, der er til at leve af, uden tidsbegrænsning i øvrigt. Der er vi uenige med socialdemokratiet. Det vil sige, at 26 ugers reglen ikke skal gælde. Når man ikke kan få arbejde, må man have arbejdsløshedsunderstøttelse. Og den nuværende er i øvrigt ikke for god; den har været låst fast siden slutningen af 1982, og reallønnen er allerede faldet med omkring 20 pct. for de arbejdsløse.

Hr. Estrup taler så smukt om, at de langtidsarbejdsløse kvinder nu endelig får et tilbud om uddannelse. Ja men hvad er det for en uddannelse? Jeg vil lige i den sammenhæng påpege, at man altid har kunnet få 8. og 9. klasse på dagpenge. Det eneste, der er

[Elisabeth Bruun Olesen]

ændret, er, at rådighedsbegrebet er blevet opblødt, så man ikke skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet i den periode, og det er vel en lidt tænkt situation. Rådighedsbegrebet har i den forbindelse vel nærmest været noget, der gjaldt af navn, ikke af gavn.

Det er dokumenteret, at det især er kvinderne, der bliver ramt, og at det er Kvindeligt Arbejderforbunds medlemmer, det vil gå ekstra hårdt ud over. 73 pct. af de medlemmer, som er i Kvindeligt Arbejderforbund, er faktisk gået ud af 7. klasse. Det har vi talt meget om i udvalget, og på et spørgsmål, om der i planlægningen af uddannelsestilbudene er taget hensyn til de mange ikke-faglærte kvinder, kan svaret i al sin enkelhed koges sammen til: kvinde, søg ind i mandefag! Det er et helt utilstrækkeligt og forkert svar. Det springer let og elegant hen over, hvordan en 45-årig kvinde med 7 eller 8 års skolegang bag sig skal kunne blive omskolet til f.eks. metalarbejder.

De erfaringer, der eksisterer med mandefagsstrategien, siger, at de kvinder, der søger ind og skal være normbrydere, skal være stærke og motiverede, og de skal i øvrigt have meget stor vejledning og opbakning, for at resultatet kan blive godt. Det er den rene og skære galimatias at tro, at en af de svageste grupper på arbejdsmarkedet, nemlig de midaldrende, ufaglærte kvinder, skulle kunne fungere som en spydspids i en sådan strategi.

I øvrigt er den nødvendige vejledning overhovedet ikke til stede. F.eks. er der kun 14 ligestillingskonsulenter, og det kan ikke dække behovet. Og på det øvrige arbejdsformidlingsområde skæres der 135 stillinger væk over det næste par år. Det vil sige, at et stærkt reduceret arbejdsformidlingspersonale nu skal udføre en ekstra vejledning ikke blot over for de kvinder, der skal ind i mandefagene, men også over for alle de andre langtidsarbejdsløse. Som der står så smukt i betænkningen, skal man jo forstærke sin vejledning: der skal lægges op til individuelle samtaler, hvis det er nødvendigt, men der er ingen, der har kunnet svare på, hvordan et formidlingspersonale, der er stærkt reduceret, skal kunne nå det arbejde. Derfor er det simpelt hen hensigtserklæringer uden et reelt indhold, og det er også blevet præciseret igen og igen.

Endvidere har regeringen og de radikale bedyret, at der skal – med ti streger under

»skal« – være tilstrækkeligt med uddannelsesmuligheder på områder med gode beskæftigelsesmuligheder, og at alle langtidsarbejdsløse skal have mulighed for at følge en uddannelse, der har gode beskæftigelsesmuligheder, inden for de 2½ år, der normalt er dagpengeret i efter første jobtilbud.

Men til trods herfor har regeringen og de radikale ikke villet forpligte sig til at love, at de langtidsarbejdsløse, som efter endt uddannelse ikke får et arbejde, eller de langtidsarbejdsløse, som slet ikke kommer ind i uddannelsessystemet, fordi der er kapacitetsmangel, ikke vil komme på nedsatte dagpenge, også selv om den sidstnævnte gruppe så ihærdigt skulle kunne dokumentere, at de faktisk har søgt en uddannelsesplads.

Dette viser lige netop hulheden i regeringens og de radikales hensigtserklæringer. Hvis man vidste det og mente det, ville det jo ikke skade nogen, at det stod, så alle kunne forstå det – også VS. Hvis regeringen og de radikale, som jeg sagde før, virkelig mente, at der ikke var nogen, der skulle på nedsatte dagpenge, hvorfor opererer man så overhovedet med muligheden? Det er faktisk heller ikke til at forstå for os.

Endvidere vil jeg påpege, at mange af de kursus og 15.000 uddannelsespladser, der tales om, er uddannelsespladser, uddannelsesmuligheder og kursus, hvoraf en del allerede kan bruges af de arbejdsløse i dag, uden at de mister dagpengeretten. Så reelt er det, der er sket, en opblødning af rådighedsbegrebet; man kan nu også tage kompetencegivende uddannelser, men der er ikke ret mange af dem, og der er slet ikke nok til at dække behovet.

Under det udvalgsarbejde, der er foregået siden sidste gang, har vi bl.a. haft besøg af en deputation af SiD-afdelinger på øerne, og de har påpeget og bevist, hvordan de små øsamfund kommer i en aldeles forfærdelig situation. Der findes jo ikke uddannelsesinstitutioner eller tekniske skoler på disse øer, der er kun HF-enkeltfagskursus, og dem har man altid kunnet gå på og bevare sin dagpengeret. Det vil sige, at de langtidsarbejdsløse skal til fastlandet for at gå på efteruddannelseskurser. Men den offentlige transport til og fra disse øer er for det første meget dyr, og for det andet er det ikke muligt at komme frem og tilbage samme dag og følge undervisningen på en teknisk skole. Det vil

[Elisabeth Bruun Olesen]

sige, at de langtidsarbejdsløse skal bosætte sig på fastlandet i kursusperioden – med de følger, det måtte få for familielivet. Hertil kommer, at der ikke kan ydes de langtidsarbejdsløse mobilitetsfremmende ydelser, og en tur-retur-billet fra Samsø til Århus koster faktisk 90 kr.

Til sidst vil jeg præcisere en anden hulhed. Man taler så utrolig meget om de 40 mill. kr., som arbejdsministeren har at jonglere med, og som hun skal bruge til arbejdsmarkedsuddannelserne. Der vil jeg igen pointere, at de skal finansieres af AUD-fonden, og det vil sige af os selv. Det vil sige, at regeringen ikke ofrer én eneste krone ekstra på arbejdsministerens område; man lægger blot penge ud, og så skraber man dem ind senere.

Konkluderende vil jeg derfor sige, at de langtidsarbejdsløse kommer til at betale en meget høj pris for de smukke hensigter og smukke ord, som de radikale udtaler. De har på papiret ret til en uddannelsesplads, men de skal selv ud at finde den i konkurrence med alle andre uddannelsessøgende, og endestationen for den stakkel, som ikke får arbejde eller kommer i gang med en uddannelse, bliver et fattigdomsniveau.

Kofod-Svendsen (KrF):

Den, der har lyttet til debatten i dag og fulgt med i den offentlige debat de foregående måneder, kunne have fået det indtryk, at regeringspartierne og det radikale venstre havde et hovedsigte. Hvad var det? Jo, at give så mange mennesker som muligt prædikatet at være overflødige i samfundet. Gang på gang har den tone lydt; det er det, regeringspartierne og det radikale venstre vil. Der vil jeg blot stille ét spørgsmål: hvis det var det, man ville så hurtigt som muligt, hvorfor har man så indføjet en revisionsparagraf? Arbejdsministeren har i samråd i arbejdsmarkedsudvalget udtrykkeligt oplyst, at der i slutningen af 1986 inden lovrevisionen vil blive fremlagt et uvildigt erfarings- og vurderingsmateriale med henblik på at tilvejebringe det bedst mulige beslutningsgrundlag for revisionen. Det ville man da ikke gøre, hvis sigtet var så hurtigt som muligt at få så mange som muligt på graduerede dagpenge.

Den, der lidt uvildigt ser igennem, hvad der er forelagt her, vil naturligvis heller ikke

komme til den negative konklusion med hensyn til lovforslagets sigte. Tværtimod er det jo sådan, at med ændringen af arbejdstilbudsordningen sker der en afgørende forbedring af de langtidslediges muligheder på arbejdsmarkedet. De langtidsledige vil efter et gennemført uddannelsesstilbud have forbedret deres kvalifikationer til at modtage arbejde, således at arbejdsformidlingen får bedre muligheder for at finde egnet beskæftigelse for denne gruppe.

Der er længe skabt mistillid til det, der her er lagt frem. Er der uddannelsespladser nok? Er administrationen forberedt på en tilstrækkelig god måde? Her vil jeg spørge: var det ikke rimeligere at fokusere på det principielt nye og positive, at man nu vil tilbyde langtidsledige en uddannelse på 18 måneder med dagpenge, under visse forudsætninger op til 24 måneder. Hvor i verden findes ordninger, der er bedre?

Naturligvis vil der altid, når man kommer med et nyt forslag, være en vis usikkerhed. Vi står over for en nyskabelse, og derfor vil der være en vis usikkerhed med hensyn til, hvordan vi bedst kan administrere dette her, en usikkerhed både hos myndighederne og hos de langtidsledige, hvis selvtilid just ikke er styrket efter en lang periode som langtidsledige. Jeg mener, vi skylder de ledige, at vi kommer i gang og bruger mulighederne, så de virkelig får en chance; modstykket til dette her er jo, at der intet sker. Jeg synes, det er en positiv udfordring virkelig at satse på at skabe uddannelsespladser med gode beskæftigelsesmuligheder. Det er det fremadrettede, specielt sammenholdt med den situation, at der skabes flere arbejdspladser i den private sektor. Lad os da uddanne ledige, så de kommer i arbejde. Lad os satse på dette sigte fremfor denne stadige såen mistænksomhed; den tror jeg ikke gavner de ledige.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Nu siger hr. Kofod-Svendsen: ja men hvis regeringen virkelig var så ond, at hovedsigtet var, at de arbejdsløse skulle kastes ned på nedsatte dagpenge, hvorfor havde man så fået en revisionsparagraf ind? Så må jeg da spørge hr. Kofod-Svendsen, hvorfor man ikke har haft den med inde hele tiden; den er jo kommet ind i løbet af behandlingen.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Den er med nu, men den har sandelig ikke været med hele tiden. Mon ikke revisionsparagraffen er kommet ind på grund af den uro, der har været i de radikales rækker uden for folketinget? Jeg vil gerne spørge hr. Kofod-Svendsen, om han har bestræbt sig på at få den ind tidligere.

Endvidere siger hr. Kofod-Svendsen, at modstykket til dette her er, at der ikke sker noget. Sikke da noget pjat; modstykket kunne jo lige så vel være, at man fik ret til en uddannelse på dagpengeniveau, uden at man blev kastet ned på de lavere dagpengesatser.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Så skulle vi høre ordføreren for et af de partier, som i den sidste valgkamp sloges om at få lov til at optræde som regeringens sociale garant, stå her og fortælle om, hvor godt og hvor positivt det er, at man nu vil gennemføre en lovgivning, hvor folk skal leve af 156 kr. 17 øre – skattepligtige. Hvis man ikke har den hensigt, hr. Kofod-Svendsen, hvorfor i alverden stemmer man så imod de ændringsforslag, socialdemokratiet i dag har stillet?

Modstykket er, at der ikke sker noget, siger hr. Kofod-Svendsen. Jeg husker fra førstebehandlingen, hvordan hr. Kofod-Svendsen nærmest euforisk havde været i udlandet og fortalt om den store lykke, der nu overgik de langtidsledige: de kunne komme på specialarbejderskole, de kunne modtage kombinerede uddannelser, således at de kunne stykke dem sammen, osv. Lykken var stor.

Hvad har udvalgsarbejdet så vist? Udvalgsarbejdet har vist, at det bare er en gammel løgn. Specialarbejderskolerne er fyldt op – hr. Kofod-Svendsen kan finde det oplyst i svaret på spørgsmål nr. 291 – der er ingen pladser. Nej, vi opbygger en pariauddannelse for de udstødte. Vi skal have opbygget en uddannelse, for at vi kan bevise, at vi virkelig vil noget nu; vi vil have disse mennesker ind i et uddannelsessystem, uden at der er planlagt noget, uden at hr. Kofod-Svendsen ved noget om, hvad det er, uden at nogen som helst i denne sal eller de lokale områder ved, hvad det er.

Regeringens sociale garant, som de i hvert fald ønsker at kalde sig, har her givet udtryk for, at det hele er positivt, hvad angår ud-

dannelse. Specialarbejderuddannelser har man hidtil kunnet tage, og en række erhvervsuddannelser, som man stadig væk har, og som man også har i programmet her, har man hidtil kunnet tage, også under arbejdsløshedsperioder. Der er intet nyt under solen, hvad det angår. Det nye princip, der er gennemført, er, at folk skal leve for 156 kr. 17 øre, og det er det, den sociale garant siger er helt fint.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Det, der får mig til at bede om ordet, er fru Elisabeth Bruun Olesens bemærkninger om revisionsparagraffen. Jeg vil bede fru Elisabeth Bruun Olesen om at læse den aftale, som blev indgået i november mellem regeringspartierne og det radikale venstre. Der står meget klart i denne aftale, at loven skal til revision i folketingsåret 1986-87, og det var i øvrigt også med i lovforslag nr. L 109, der blev fremsat i december. Det, der derimod var en fejl, og som jeg bemærkede allerede ved førstebehandlingen, var, at det var glemt i lovforslag nr. L 110, men det blev som sagt klart bemærket, og det kan fru Elisabeth Bruun Olesen slå op i referatet af førstebehandlingen.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg vil gerne stille følgende spørgsmål til hr. Estrup og for den sags skyld også hr. Kofod-Svendsen: når nu det er så vigtigt, at denne revisionsparagraf er der, og når de partier, der står bag den, ikke mener, at nogen kommer på nedsatte dagpenge, fordi den er der og man først efterfølgende vil kunne sige, om forslagets anden del kommer i funktion, hvorfor venter man så ikke med at sætte det i gang til 1986-87, simpelt hen tager det af bordet, sådan at man får uddannelses-siden igennem med et samlet folketing bag? For der er tid til at kigge efter, om det overhovedet bliver nødvendigt efter det, de borgerlige partier siger, men det vil man jo ikke; det var ellers den naturlige konsekvens af det forsvar, man står her og fører.

Må jeg så ikke også lige sige til hr. Kofod-Svendsen, at nu skal vi jo ikke glemme, at da dette forslag blev fremsat, handlede det

[Lilli Gyldenkilde]

om en besparelse på 2,7 mia kr. på 2 år og efterfølgende 1,5 mia kr. årligt på dagpengeområdet, så lad nu være med at forsøge at sælge det til os, som om vi andre er imod uddannelsessiden, for det er vi ikke. Det, vi er imod, er disse nedskæringer på dagpenge-
ne.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Til hr. Estrup vil jeg sige, at jeg udtrykte mig måske nok lidt hurtigt og upræcist, men rent faktisk var revisionsparagraffen jo glemt i lovforslag nr. L 110 første gang. Det, der er reelt nu, er, at den har fået et indhold, og det er takket være oppositionen, som har fået ind i betænkningen, at revisionsparagraffen også skal bruges til noget, nemlig til at skabe mulighed for, ikke mindst i ordningens indkørsfase, at indsamle information om, hvor mange arbejdsløse der måtte blive afvist på grund af pladsmangel i forbindelse med optagelse på uddannelser med gode beskæftigelsesmuligheder, så man kan vurdere behovet for udbygning på det pågældende område, og det er en forbedring, for nu skal man da i det mindste se, hvorfor de langtidsarbejdsløse ikke bliver optaget på en uddannelsesinstitution.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Nu kører både hr. Estrup og hr. Kofod-Svendsen igen frem med denne revisionsparagraf. Kan vi nu ikke få afklaret fra de to partier: mener de, at denne revisionsparagraf kan tolkes således, at det, vi her behandler, er en forsøgslovgivning? Og når vi har fået svar på det: betyder så det, at samtlige forslag, der har en revisionsparagraf, er forsøgslovgivning, eller er det bare ordskvalder, er det for at få dæmpet kritikken ned ude omkring, man har gjort det her?

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

I en radiodiskussion i Radio Midt- og Vestjylland for nylig om den forgangne folketingssamling fremhævede fru Dagmar Mørk Jensen meget tydeligt, at man skulle være opmærksom på, at ingen kom på nedsatte dagpenge før efter næste valg, og ad-

spurgt, om det var udtryk for det radikale venstres dårlige samvittighed, at man fremhævede dette forhold, svarede fru Dagmar Mørk Jensen: nej, det var, fordi hun var sikker på, at vælgerne ville støtte det.

Nu vil jeg gerne bede det radikale venstre om at komme med en begrundelse for disse udsagn. Fru Dagmar Mørk Jensen er jo ikke den første, der er kommet med et sådant udsagn, og det må være af nogen interesse at få at vide, hvad det er, vælgerne skal tage stilling til i denne sammenhæng.

Dohrmann (FP):

Som jeg sagde ved førstebehandlingen, er fremskridtspartiet på ingen måde imponeret af de regeringsforslag, der ligger på bordet. Vi tror ikke på, at de uddannelsespladser, man taler så meget om, vil have den effekt og den værdi, som man praler så meget af. Den bedste måde at uddanne folk på – og det er baseret på de erfaringer, der er gjort rundt om – er naturligvis, at de folk, der er brug for rundt om i virksomhederne, bliver uddannet de pågældende steder i stedet for at blive proppet ind på nogle teoretiske skoler, hvor man i mange tilfælde ikke lærer det, man senere får brug for. Men det kræver naturligvis, at man her i folketingsforer en politik, som skaber nogle flere arbejdspladser, således at virksomhederne kan komme med nogle tilbud til de desværre alt for mange ledige. Det sker efter vores mening ikke, da regeringen er faldet i søvn. Den fører halvsocialdemokratisk politik eller socialdemokratisk politik minus 5 pct., og det har den ligesom slået sig til tåls med.

Lad mig bare nævne et enkelt lovindgreb, der blev foretaget kort tid før jul, nemlig det nok så meget omtalte leasingindgreb, som fremskridtspartiet vel var det eneste parti der stemte imod. Nu kan jeg forstå, at selv i regeringskredse er der enkelte ministre, der er ved at ændre opfattelse, men det var blot et enkelt eksempel på, hvordan folketingslovgiver i huj og hast. Fordi der er nogle overskrifter i B.T. eller Ekstra Bladet, farer man ud og vedtager en lovgivning, som er ensbetydende med, at tusindvis af værftsarbejdere vil blive fyret. Den går ikke!

Nu skal det slet ikke være nogen hemmelighed, at hvis der ingen lovgivning havde været på dette område, så ville vi overhove-

[Dohrmann]

det ikke have været i tvivl, så ville vi have stemt imod regeringens forslag, men den lovgivning, vi har for øjeblikket, er jo også ubrugelig, og efter at have sammenlignet det, vi har for øjeblikket, med det foreliggende forslag har vi valgt at støtte forslaget. Det er absolut ikke noget, vi gør med stolthed, men simpelt hen ud fra den betragtning, at de foreliggende forslag vil være lidt mindre skadelige, når de er vedtaget, end de nugældende ordninger.

I øvrigt vil jeg godt sige til sidst, at ved at høre denne lange debat her i dag får man det indtryk, at samtlige ordførere har den opgivende holdning, at arbejdsløsheden er permanent. Tænk, om man kunne bruge tiden til at vedtage nogle love, som kunne skabe arbejdspladser, i stedet for udelukkende at diskutere arbejdsløsheden, som om den er kommet for at blive! Det er en smule deprimerende, synes jeg nok, og i særdeleshed er det ikke særlig opmuntrende, at regeringspartierne også har den holdning nu, at arbejdsløsheden er permanent. Det må man absolut få opfattelsen af at også regeringspartierne mener i dag.

Men som sagt: vi stemmer for de foreliggende forslag – uden begejstring – fordi de er lidt mindre skadelige end de nugældende, men det er absolut ikke noget, vi går ud og praler af bagefter.

Maisted (FD):

Det kan jo ikke undre, at jeg er meget enig i mange af de synspunkter, den forrige taler havde. Jeg kan kun sige: stakkels arbejdsløse! Her har vi to grupperinger i folketinget, der diskuterer, hvordan de skal beskæftige de arbejdsløse. Det ene hold vil lave uddannelse og så håbe på, at det giver beskæftigelse bagefter.

Fru Elisabeth Bruun Olesen har jo ret i sin argumentation vedrørende de midaldrende kvinder. Var det 70 pct., arbejdsløshedsprocenten udgjorde for dem i Nordjylland? Det er ganske indlysende, at disse mennesker ikke har en jordisk chance for at blive beskæftiget, selv om de får 18 måneders kursus af en eller anden art. Det er jo slet ikke dér, problemerne ligger.

På den anden side fører de røde her i folketinget en argumentation, der forudsætter, at Danmark har verdensrekord i antal anal-

fabeter, der kan læse og skrive. Det er simpelt hen groft at høre hr. Kaj Poulsen tale om den fremskridtsvenlige del af befolkningen, der kan gå ind for socialdemokratiets ideer, det parti, som har stået for en ødelæggelse af danske virksomheder i 10–15 år, det parti, der har givet den herskende klasse lønfremgang, forbedring og økonomisk fremgang, der har betydet, at skattetrykket systematisk er steget. Man kan bare åbne for fjernsynet og radioen, så hører man alle disse krav, der bliver stillet herhjemme af pædagoger, kulturpaver, og hvad ved jeg, der alle sammen har et eneste formål: at få flere penge fra de offentlige kasser – med det resultat, at skattetrykket stiger. Så stiger lønningerne, og dermed falder 250.000–300.000 mennesker ud af arbejdsmarkedet.

Det kan ikke komme som nogen overraskelse for nogen mennesker, heller ikke i et socialdemokratisk samfund, at når man skaber omkostninger i det omfang og sørger for, at lønningerne bliver presset op, så virksomhederne ikke kan beskæftige alle, betyder det virksomhedsdød for de mindre virksomheder og en faldende beskæftigelse. Det er så indlysende, som det kan være, og dermed havner alle disse mennesker i hr. Kaj Poulsens sociale massegrav. Man har altså et andet menneske- og livssyn, end man burde have i Danmarks største parti. Hvis man ønskede den form for udvikling i det danske samfund, burde man selvklart have sikret sig, at disse mennesker blev skattefri, sådan at de var i stand til at sælge deres arbejdskraft. Det er jo dér, problemet ligger, det er ikke et spørgsmål om at sende dem på efteruddannelse i 18 måneder eller give dem understøttelse i 7 år – eller hvor meget det er – eller sende dem på jobskabelsestilbud, hvor de bliver modtaget på en måde, der er umenneskelig, der er menneskefjendsk, der giver udtryk for et mærkeligt menneskesyn, og hvor alle kun ønsker at se deres hæl fremfor deres tå – af frygt for, at de selv skal gå hen og miste deres job til nogle af disse mennesker.

Det er det socialdemokratiske livssyn, det har været deres beskæftigelsespolitik i 10–15 år, perspektivløst og en ødelæggelse af den del af den danske befolkning, der i dag ikke har en uddannelse, så de er i stand til at sælge deres arbejdskraft – og det får de heller ikke i kraft af regeringspartierne og det radikale venstres oplæg.

[Maisted]

Jeg kan selvfølgelig ikke støtte, at vi vedblivende pumper penge i den herskende klasse, så vi jager endnu flere af de mennesker ud, der ved arbejdsomhed og flid har været rygraden i de danske mindre virksomheder, og som har skabt det velfærd, Danmark har i dag.

Helle Degn (S):

Hvem er de langtidsledige, hvis problemer regeringen foregiver at løse med disse forslag? Det er kvinder, 70 pct. for hele landet, 77 pct. i de yderste områder af Danmark, det er kvinder typisk uden særlig uddannelsesbaggrund, kvinder i alderen 30-45 år, kvinder, hvoraf vi ved, at $\frac{2}{3}$ har hjemmeboende børn. Disse kvinder skal udsættes for, som hr. Estrup sagde det i TV-Avisen i går aftes til dem, et eksperiment, et forsøg.

Med rette må disse kvinder være i tvivl om, hvorvidt regeringens tilbud til dem er et favntag eller et kvælertag. At frigøre kræfter, sagde fru Lone Dybkjær så smukt, er det, det handler om. Ja men kvinderne vil meget gerne have et uddannelses tilbud, en ny erhvervskompetence, det viser alle undersøgelser, og det er partierne herinde enige om. Problemet er blot, hvor de skal gå hen og få den nye erhvervskompetence, som de gerne vil have.

Af arbejdsministerens og undervisningsministerens svar til arbejdsmarkedsudvalget fremgår det, at disse kvinder bare skal søge over i mandefagene. O.k., det kan nok være rigtigt, men er det meningen, at 45-årige kvinder nu skal sidde i klasseværelse med deres 17-årige døtre på EFG, jern og metal eller byggelinjen? Tror man, at denne gruppe af kvinder er lettere at få til at vælge utraditionelt, at gå ind på disse vilkår, eller er det meningen, at mor og datter skal kæmpe om et og samme uddannelses tilbud, om pladserne på EIFU-kurserne, eller skal de langtidsledige kvinder stille sig allerbagest i ventekøen, køen til specialarbejderuddannelserne, som i øvrigt også er helt skævt fordelt både geografisk og kønsmæssigt med ca. 48.000 pladser besat af mændene og ca. 15.000-20.000 pladser af kvinderne. F.eks. har vi jo set i Nordjyllands område, at ventelisten for disse kvinder allerede er meget lang. Der står allerede 3.000-4.000 mennesker på ventelisten i Nordjylland. Skal kvin-

derne så bare stille sig om bag i køen her, eller hvad er det, man forestiller sig, når man vil give dem et tilbud?

Endnu en gang må vi desværre beklage, at det ikke er lykkedes regeringen at give et troværdigt svar på, hvor pladserne er. Derfor bliver realiteten af dette forslag et kvælertag på kvinderne.

Facts er nok nærmere, at regeringen har den opfattelse, at der blandt dem, som er på arbejdsløshedsdagpenge, er en hel del kvinder, som skal ud af understøttelsessystemet. Regeringen betragter dem kort og godt som nassere, men kvinder er ikke nassere. De er aktive ydere til vort samfunds økonomi og velfærd. Jeg tror, at også regeringens egne medlemmers koner meget vil have sig frabedt at blive betragtet som nassere. Det er da muligt, at nogle få velstillede liberale erhvervsdrivende har nogle champagnefruer på dagpenge, og de holder nok til tabet, men de, som dette forslag reelt vil ramme, det store flertal af de langtidsledige, vi taler om her, er kvinder mellem 30 og 45 år med 7 års skolegang, som skal tilbydes en anden erhvervskompetence, og som ikke får det, men får et spark. Det fortjener disse kvinder ikke. Der var måske andre, der fortjente at få et spark, og det skal kvinderne vide at huske ved den næste valgkamp.

Bakholt (S):

Enhver regering og ethvert folketingsflertal burde, inden et lovforslag blev vedtaget, sørge for, at grundlaget er i orden. Det må man sige at denne regering og det folketingsflertal, der i løbet af dagen vedtager denne lov her, ikke har gjort.

Vi har forsøgt på et Danmarkskort at få kortlagt, hvor mange uddannelsespladser der var til rådighed, hvor mange ledige der var, og hvilke forudsætninger de ledige havde for at gå ind på de uddannelsespladser, der var til rådighed. Det har regeringen ikke hjulpet os med, men der har været nogle amter, som har været mere optaget af dette, end regeringen har været, og de har fremskaffet nogle oplysninger. Det drejer sig om Nordjyllands amt, og her på det sidste har vi også fået en undersøgelse fra Fyns amt. Disse undersøgelser understreger også, at regeringen overhovedet ikke har planlagt noget som helst. Undersøgelsen fra Fyns amt fortæller, at man

[Bakhoft]

på Fyn i løbet af de næste 1½ år, altså 1985 og 1986, kommer til at mangle mindst 3.000 uddannelsespladser, og man siger helt klart fra Fyns amtskommune – det er altså ikke en tilfældig institution eller en tilfældig person, men Fyns amtskommune – at man ikke kan opfylde lovens krav.

De uddannelsespladser, der tilfældigvis er til rådighed, er ikke specielt udformet til langtidsledige. Det viser sig også, at 70 pct. af dem, der er langtidsledige og skal have en uddannelse, er kvinder, og der er ikke nogen som helst uddannelsespladser inden for de traditionelle kvindefag til rådighed. Det er situationen på Fyn.

Vi har bedt arbejdsministeren om at kommentere denne undersøgelse. Vi har i dag endnu ikke fået et svar. Regeringen kan åbenbart ikke lide, at der er mennesker, der undersøger de rent faktiske forhold, siden vi ikke har fået regeringens svar og kommentarer til det. Derfor vil jeg spørge arbejdsministeren: skal det, at vi ikke har fået et svar, forstås sådan, at regeringen er fuldstændig ligeglad med, hvad man siger i de forskellige amtskommuner, eller får vi et svar på de problemer, de har rejst, her i dag? Jeg håber, det sidste er tilfældet.

Det har været et fantastisk stykke hårdt arbejde, og det understreger de undersøgelser, der er foretaget, vist også. Det, der bliver slutresultatet af det, er, at der er en række mennesker, der får nedsatte dagpenge og kommer ned på et eksistensminimum, som de ikke kan leve på, og det har vi beskæftiget os alt for lidt med her i dag. Det er en utroligt forringet situation, de mennesker bliver udsat for, der rammes her, og jeg har det ligesom fru Lilli Gyldenkilde, der ikke kan lade være med at spørge CD, hvor de er henne i denne sag, de, der gang på gang har sagt under valgkampe o.lign., at arbejdsløshedsunderstøttelsen ikke skulle nedsættes. Nu er de altså med til at sætte den ned til 70 og 55 pct.

De siger også i CD gang på gang, at folk ikke skal gå fra hus og hjem – det har de også sagt under de igangværende skattereforhandlinger – men nu, hvor det rent faktisk er sådan, at der er i tusindvis, der vil komme til at gå fra deres hus eller lejlighed, hvis dette gennemføres, er man tavs. Konklusionen er den, at CD ser problemerne, hvor der ingen problemer er, og overser proble-

merne, hvor de er. Det er det bidrag, CD har ydet til denne sags opklaring.

Jytte Andersen (S):

En ting er, at undervisningsministeren jonglerer med tallene, sådan som hr. Kaj Poulsen præcist har beskrevet det i sin ordførelse. Hvad der er værre, er, at undervisningsministeren også bruger denne reform som et alibi for at undergrave et velfungerende uddannelsessystem. I sidste uge blev medlemmer af uddannelsesudvalget ad kanaler uden for dette hus gjort bekendt med et ejendommeligt notat, dateret den 30. april 1985, et notat, som på afgørende vis vil gribe ind i styringen og i planlægningen af uddannelserne både på de tekniske skoler og i den amtskommunale enkeltfagsuddannelsesregie.

Det er et notat, der taler om, at der skal organiseres enkeltfagsordning, 4.000 korte kurser og 350 forberedelseskurser på de tekniske skoler. Vi ved alle sammen, at de amtskommunale enkeltfagskurser har haft stor succes netop ved at ligge i den amtskommunale regie. Det har været en succes, hvad den ene rapport efter den anden klart har dokumenteret. Reformen eller uddannelsen har ramt den målgruppe, der var sigtet på: de kortuddannede, hovedsagelig kortuddannede kvinder. Det har været en uddannelsesaktivitet, som efterhånden har fået megen erfaring med det indholdsmæssige i forhold til den målgruppe, som den er beregnet for.

Notatet er ejendommeligt, fordi det tilsyneladende uden nærmere overvejelser går ind på, at de tekniske skoler ud over en enkeltfagsordning skal varetage almene forberedelseskurser, som tekniske skoler i dag ikke har nogen nævneværdige erfaringer med. Vi ved, som jeg sagde før, at i den amtskommunale regie har man erfaringer med tilrettelæggelsen og med pædagogikken, og at man i amterne rundt omkring har gjort meget for at skabe de bygningsmæssige faciliteter omkring den undervisning, som skulle have voksenkarakter og voksenindhold.

Der har også i amterne været et meget stærkt ønske om at få midler til udviklingsarbejde og til at gå nye veje, men det har ikke været muligt. Vi har ikke kunnet få svar, i hvert fald ikke fornuftige svar, på, hvorfor disse kurser nu skal skifte regie, og det til trods for, at undervisningsministeren har væ-

[Jytte Andersen]

ret i 2 samråd, både i uddannelsesudvalget og i arbejdsmarkedsudvalget, men det er naturligvis også svært at finde fornuftige svar, fordi det faktisk går ud på, at de tekniske skoler tilsyneladende skal bruges 2 gange på samme tid.

Vi har bl.a. spurgt, om der er lokalekapacitet nok. Svaret er: det vides ikke på nuværende tidspunkt. De, der er ansvarlige for de tekniske skoler; ved faktisk, at der ikke er pladser nok, fordi de tekniske skoler i forvejen er overbookede, og det vil komme til at betyde, at kurserne skal ligge sent om eftermiddagen og om aftenen. Er det rimeligt over for de langtidsledige?

Vi har også spurgt, hvor meget det vil medføre af øgede udgifter til overarbejde. Svaret er: videst muligt skal man undgå overarbejde. De faglige folk fra de tekniske skoler siger meget præcist, at der er behov for værkstedsassistenter, fordi maskinerne skal omstilles til henholdsvis daghold og aftenhold.

Det, som undrer os allermost, er nok, at ministeren i denne sag tilsyneladende overhovedet ikke lader sig påvirke af et økonomisk argument. Det plejer dog at være vægting i forhold til denne regering.

Forstanderforeningen af 1972 har klart påvist, at denne undervisning vil blive ca. 2½ gange så dyr, som hvis den foregik i den regie, hvor der rent faktisk er erfaringer og viden til at varetage undervisningen, og vi har som sagt ikke fået noget fornuftigt svar på, hvorfor heller ikke det økonomiske argument tæller i denne sammenhæng.

Den 11. juni har Forstanderforeningen skevet et brev til undervisningsministeren, hvori den henviser til, at den har noteret sig, at der i notatet gøres opmærksom på, at udviklingsarbejde, forsøgsarbejde og egentlige forsøg, som der står, varetages bedst på de tekniske skoler. Hvordan kan det være, at de amtskommunale enkeltfagskurser ikke kan få det løft, så de kan tilrettelægge uddannelses-tilbud af kortere varighed med den viden og erfaring, de har, og med det kendskab, de har til denne målgruppe? Hvorfor skal denne støtte, denne ressource gives til tekniske skoler, som faktisk skal begynde på bar bund?

Vi synes, det er urimeligt og en ualmindelig dårlig idé at lægge udviklingstendenserne over i den anden regie fremfor at give amterne disse muligheder, og ikke mindst synes vi,

det er en dårlig idé, fordi der ikke er plads på de tekniske skoler.

Svend Auken (S):

Jeg har først et spørgsmål til ministrene, inden de går ind i debatten, og det er, om regeringen i dag vil give folketinget en melding om, hvilke præcise forventninger man har til det forsøg, som man nu iværksætter, denne forsøgslovgivning, som man nu vil have folketinget til at vedtage. Hvad er det for præcise forventninger, man har, og hvad er det for et grundlag, der til sin tid skal vurderes på? Det har vi boret i under udvalgsarbejdet. Vi har ikke fået noget tilfredsstillende svar, men jeg går ud fra, at det kan gives i dag.

Det andet, jeg vil sige, er et svar på det, som hr. Estrup gjorde meget ud af i sit indlæg, nemlig den udsættelse af tredje behandling, der fandt sted, da 75 medlemmer af folketinget med henvisning til grundloven begærede behandlingen udsat i 12 søgnedage. Hr. Estrup var nærmest inde på, at det var for at sinke behandlingen, at det var for at drille, osv. Jeg vil gerne sige til hr. Estrup, at baggrunden for, at vi tog dette usædvanlige skridt, var, at tingene ikke var undersøgt til bunds. Var regeringen og de radikale kommet før den 22. maj med deres tredje og foreløbig sidste aftale, og havde folketinget haft ordentlige arbejdsvilkår, ville vi naturligvis ikke have sørget for at få udskudt behandlingen. Nu var det ikke tilfældet, og derfor var vi nødt til at tage denne udsættelse for at finde ud af, om nogle af de mange forudsætninger, man selv har stillet op, var opfyldt.

Jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at sige tak til de mange politikere fra regeringspartierne, der har udtalt sig positivt om denne yderligere tænkepause, og herunder vil jeg naturligvis ikke mindst sige tak til arbejdsmarkedsudvalgets formand, som har givet udtryk for dette synspunkt.

Vi havde naturligvis ingen forventning om, når man nu har arbejdet så længe med denne sag og har knyttet så meget prestige til den, at vi kunne få ændret grundlæggende i lovforslagene. Der vil stadig være en afgørende skillelinje mellem vores opfattelse, at alle langtidsarbejdsløse skal have en mulighed for at blive på arbejdsmarkedet med fulde rettig-

[Svend Auken]

heder, og så regeringens og de radikales opfattelse, at de skal miste retten til arbejdstilbud, at de i stedet skal have en ret til uddannelsesyndelse, og at de, hvis de efterfølgende ikke kan finde beskæftigelse, så skal ned først på 70 pct. og derefter på 55 pct. eller ned på for den enkelte et niveau på 57.000 kr. om året. Derfor har vi også meget tydeligt sagt allerede ved anden behandling, at hvis der efter et kommende folketingsvalg er et nyt flertal, vil dette nye flertal blive udnyttet til at få genindført sikkerhedsnettet og få fjernet denne skamplet på vores arbejdsmarkedslovgivning.

Derudover vil jeg sige, at vi havde tre forventninger, som flertallet burde have kunnet imødekomme.

Den ene forventning gik på, at regeringen og flertallet kunne oplyse folketinget om, hvordan den faktiske planlægning med hensyn til uddannelsespladser havde fundet sted i de enkelte amter set i forhold til de lediges antal og deres forudsætninger. Det fik vi under anden behandling løfte om ville ske, men det er ikke sket.

Jeg tror, forklaringen er den, at der ikke er nogen uddannelsespladser at skrive til folketinget om. Vi har fra oppositionens side gennemført en undersøgelse i Nordjyllands amt, der for specialarbejderskolernes og de tekniske skolers vedkommende samstemmende siger, at der ikke er givet orientering, at der ikke er afsat yderligere ressourcer, at der kort sagt ingen pladser er.

Det andet ønske, vi havde, var, at samfundet skulle have en pligt, en reel pligt, til at vejlede og hjælpe de langtidsledige. Det havde vi håbet at man ville påtage sig under udvalgsarbejdet. Desværre har vi fået det svar tilbage, at der ikke er afsat nogen ressourcer, at der ikke er ansat folk til at hjælpe de langtidsledige, men at tværtimod de besparelser, der i forvejen var forudset i f.eks. arbejdsformidlingen, vil blive gennemført, og det vil sige, at det bliver den enkelte langtidsledige, der selv skal stå for hele koordineringen.

Det tredje punkt, vi havde stillet op, var naturligvis den enkeltes retsstilling. Hvis samfundet ikke levede op til sine forpligtelser, skulle folk så automatisk ryge ned først på de 72.000 kr. og bagefter på de 57.000 kr.? Heller ikke på dette punkt lykkedes det os at få et utvetydigt tilsagn fra regeringens

side. Vi vil være de første til at beklage, at det ikke lykkedes, men man skal ikke kunne bebrejde os, at vi ikke har gjort alle forsøg, dels for at få undersøgt sagerne til bunds, dels for at få afprøvet flertallets vilje til i praksis at leve op til de løfter, det selv har givet.

Erik B. Smith (S):

En ting er, at der ikke er uddannelsespladser nok til dem, der skal benytte sig af muligheden; noget andet er, at man kan forudse, at der er nogle mennesker, der skal til at leve af 57.000 kr. om året. Hvis det virkelig skulle vise sig, at vi også efter et folketingsvalg er nødt til at leve med en sådan regel, er det naturligt, at man interesserer sig for, om der er mulighed for, at disse mennesker på anden måde kan få noget mere, dvs. om de kan få bistandshjælp.

Der gælder den regel, når man udmåler bistandshjælpen, at man ikke kan få mere, end man hidtil har haft i indtægt. Man skal ikke kunne tjene på at komme over på bistandshjælp, og på samme måde, som man vurderer bagud, ser man også frem: man skulle nødig lægge et niveau, der var så højt, at den pågældende, når han eller hun blev selvhjulpent, gik ned i indtægt. Det er for så vidt rimeligt. Man ser altså både på det hidtidige og på det fremtidige leveniveau.

Lad os forestille os, at en kommune i et område med meget stor arbejdsløshed får en henvendelse fra en kvinde, der har været ledig i 5-6 år; hun er nu et sted mellem 45 og 50 år, har ingen uddannelse, har heller ikke fået nogen i forbindelse med uddannelses tilbuddet, og hun siger: jeg har disse 57.000 kr. Kan jeg få noget mere? Her har I en oversigt over mine udgifter. Hertil siger kommunens socialudvalg: du har været arbejdsløs i så og så lang tid, du har været gennem et uddannelses tilbud, som ikke har givet noget, og du nærmer dig nu den alder, hvor vi kan give dig social pension. Førtidspension efter det sociale kriterium kan du få om nogle ganske få år. Du må indstille dig på, at du nu skal leve af 57.000 kr., indtil vi kan ekspedere dig over i den sociale pension.

Det er efter min opfattelse en lovlig afgørelse, socialudvalget her træffer, og jeg tvivler på – ikke mindst efter, at socialministeren over for ankenævnene har indskærpet deres

[Erik B. Smith]

muligheder for at vurdere det skønsmæssige element – at ankenævnene i givet fald vil lave det om.

Så vidt, så skidt, men heldigvis har socialministeren afgivet en udtalelse til arbejdsmarkedsudvalget, som er optrykt i betænkningen, og deri står ganske tydeligt, at udbetalingen af dagpenge med 70 eller 55 pct. af højeste beløb ikke vil påvirke vurderingen af pågældendes levestandard, hvad enten man lægger vægt på det hidtidige eller det fremtidige niveau. Det synes jeg selvfølgelig er godt og vigtigt, men det er lige så selvfølgelig, at det ikke er nok bare at fortælle det til folketinget, og derfor er mit spørgsmål til socialministeren: hvordan vil socialministeren sikre, at det også bliver praksis ude omkring i kommunerne, eller sagt på en anden måde: vil socialministeren udsende en meddelelse, eller hvad vi nu skal kalde det – vi skulle jo nødig kalde det et cirkulære her i regelsaneringsstiderne – til kommunerne, så vi er sikre på, at det, ministeren her har skrevet, også er det, man følger?

Carsten Andersen (SF):

At socialministeren over for arbejdsmarkedsudvalget har oplyst, at der ved beregningen af den forbigående kontanthjælp efter bistandsloven som altovervejende hovedregel skal tages hensyn til det hidtidige levestandard, og at vi har presset på gennem fire spørgsmål for at få denne hovedregel koblet til denne lov, viser noget om, hvor vi befinder os med denne lovgivning. Hvad er det, vi er ved at sætte i gang i dette land? Vi er ved at sætte en gruppe borgere ned på et levestandard, som ligger under bistandshjælpen, og vi bliver nødt til at garantere denne gruppe borgere, at de ved hjælp af bistandsloven kan få deres levestandard opretholdt, at de ikke bliver udstødt som en tiggergruppe.

Når vi har presset på for at få det ind i loven, kunne man sige: ja men vi har jo revisionsbestemmelserne; hvis det skulle gå så galt, ville vi jo kunne lave det om, når loven skal op til revision. Men vi tror ikke på, at det er det, revisionsbestemmelserne skal bruges til, og vi tror heller ikke på, at der er politisk vilje til at lave om på det, for så ville man lave om på det nu, så ville man ikke sætte disse ting i værk. Formålet er jo netop at få presset en gruppe ud af arbejdsmarke-

det og ned på et sådant levestandard, at de ikke er i stand til at eksistere, og derfor er det godt, at vi har fået denne præcisering ind i lovgivningen.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Der er blevet sagt meget i denne debat, og jeg kunne tænke mig at tage udgangspunkt i noget, som fru Lilli Gyldenkilde sagde. Hun sagde i et af sine mange indlæg, at det ikke kan nytte noget at se bort fra virkeligheden, og det synes jeg er ganske rigtigt. Vi må se på virkeligheden. Og hvad er vores virkelighed? Ja, vores virkelighed er den, at vi har en stor arbejdsløshed. Vi kan ganske vist se en stigning i beskæftigelsen, men vi må erkende, at vi i årene fremover kommer til at leve med en ganske betydelig arbejdsløshed, som vi alle sammen kan være enige om er for stor.

Så har vi en arbejdstilbudsordning, som den tidligere, socialdemokratiske regering fik gennemført i slutningen af 1970'erne ud fra et ønske om at hjælpe folk tilbage til arbejdsmarkedet ved at give dem en mulighed for at komme i arbejde, få ajourført deres færdigheder og på den måde genvinde den faste tilknytning til arbejdsmarkedet.

Jeg synes, det var en god intention, der lå bag arbejdstilbudsordningen, og jeg synes også, at ordningen sådan set har haft sin positive virkning, for det er jo sådan, at en del kommer i arbejde – altså får en fast tilknytning til arbejdsmarkedet – efter at have gennemført et arbejdstilbud.

Men vi har også set en tendens til, at vi møder dem, der ikke er kommet i arbejde efter et arbejdstilbud, som gengangere til 2. arbejdstilbud og tilbage til dagpengene, og vi kunne se en udvikling, hvor folk ville komme på 3. og 4. arbejdstilbud. Vi kunne ligesom forudse, at den, der ville være svag på arbejdsmarkedet, ville være den mand eller kvinde, som havde gennemført det 2., 3. og måske 4. arbejdstilbud, hvis ordningen havde fået lov til at køre videre. For den enkelte kunne det betyde, at man stort set, fra man var 20 år, og til man var 60 år, kunne gå på dagpenge og arbejdstilbud og dagpenge og arbejdstilbud. Men er det et liv med perspektiv i?

[Arbejdsministeren]

Det, vi nu ønsker, er at sætte noget andet ind i stedet for: en mulighed for at give folk uddannelse.

Der er blevet talt meget om, hvad det er for nogle mennesker, der er langtidsledige. Det er mange forskellige typer, der er langtidsledige, men vi kan også se af undersøgelserne, at et flertal er personer – det gælder både mænd og kvinder – med en ringe erhvervsuddannelse og en ringe skolegang, og vi kan også se, at der er mange kvinder blandt de langtidsledige.

Netop det, at en så stor del af de langtidsledige har en dårlig uddannelsesmæssig baggrund, taler for, at man skal give dem en chance ved at give dem mulighed for uddannelse. Det er det, vi gør gennem lovforslag nr. L 109.

Det har været diskuteret meget, om der nu var tilstrækkeligt med uddannelsespladser, og det er også rigtigt, at L 109 er blevet ændret under behandlingen i folketinget, fordi det har været helt afgørende for det flertal, der står bag L 109, at der var uddannelsesmuligheder for de langtidsledige. Derfor er det også således, at loven vil træde i kraft den 1. juli, at den kun vil gælde for personer, der ophører med et arbejdstilbud efter den 1. juli, og at hele den diskussion, vi havde i vinterens løb, om, hvor stor en eventuel pukkel var, er forsvundet. Det, vi har fra den 1. juli og resten af 1985, er 15.000 uddannelsespladser, og det, vi regner med at vi i hvert fald skal kunne klare i forhold til dem, der kun har mulighed for at vælge uddannelse fra 1. juli, er 5.000 pladser i resten af 1985.

Med hensyn til det Danmarkskort, som bl.a. socialdemokratiet har talt så meget om, har man nærmest en fornemmelse af, at socialdemokratiet ikke har haft lyst til at læse indenad, for Danmarkskortet findes. Jeg prøvede at forklare det under et langt samråd. Jeg ved godt, at man ikke må referere, men i bilagene til betænkningen til L 109 og L 110 er det angivet, hvilke uddannelser inden for såvel undervisningsministeriets område som arbejdsministeriets område der er mulighed for at få. Jeg kan også henviser til svaret på spørgsmål 255.

Vi har altså en fordeling af de langtidsledige på køn, på A-kassetilknytning og amtsvis, og vi har også en fordeling af uddannelsespladserne. Jeg kan ikke se, at man kan nå

frem til en bedre analyse af, hvad det er, vi har brug for.

Jeg synes, socialdemokratiet er meget negativt i øjeblikket. Man glemmer helt at se, at det er et forslag med perspektiv i, idet man giver folk mulighed for uddannelse, men det eneste, vi hører, er, at den ene socialdemokrat efter den anden kommer herop på folketingets talerstol og taler om én ting: forlængede dagpenge. Ikke ét ord om det perspektiv, der er i at give mennesker mulighed for uddannelse.

Jeg synes, at både hr. Estrup og fru Lone Dybkjær var inde på dette ved at sige: hvad er det dog for en stiv holdning hos socialdemokratiet? Hvad er det for en stivnethed, der gør, at man ikke kan gå ind i en drøftelse af, om den ordning, man vedtog i 1978, ikke har brug for at blive forbedret og ajourført, så den passer bedre til de vilkår, der gælder i 1980'erne?

Arbejdstilbuddet har virket og virker for nogle, men vi ved alle, at det, der vil være brug for i 1980'erne og i 1990'erne, er uddannelse, uddannelse, uddannelse, og det, vi kan hjælpe med, er at give folk uddannelse.

Så er der blevet talt om, at loven skal revideres, og det står jo helt klart, at loven skal revideres i folketingssamlingen 1986–87, men det er ikke udtryk for, at loven er en forsøgsordning. Det er helt normalt, at man, når man laver så stor en reform, som dette er kaldt, har et ønske om at foretage en vurdering af, hvordan den virker.

Fru Helle Degn var inde på, at en stor del af de langtidsledige er kvinder. Vi ved også, at det, som fru Helle Degn sagde, er kvinder, som har haft en dårlig skolegang og en ringe eller måske slet ingen erhvervsuddannelse, og som sandsynligvis også har børn. Alt det er rigtigt.

Hvad skal vi så gøre for disse kvinder? Vi skal hjælpe dem, og det kan vi gøre på forskellig vis. Vi kan ikke bare køre videre, som det er i dag. Hvis man ser på mit område, arbejdsmarkedsuddannelserne, kan man se en meget kønsopdelt fordeling på de fleste af specialarbejderskolerne, hvor vi har kvinder på rengøringskurserne, og så har vi mænd på det, jeg kalder de traditionelle mandefag. Det er jo ikke så opmuntrende, som det kunne være. Det er da klart, at vi ikke skal tage kvindeområderne fra kvinderne, men vi skal

[Arbejdsministeren]

føje noget nyt til og give dem mulighed for at komme ind på mandeområderne.

Det er rigtigt, som fru Helle Degn var inde på, at det kan være svært for en voksen kvinde på 30-45 år at gå i gang med det, vi kalder den mandeuddannelse. Kan hun klare det? Skal hun på hold sammen med sin datter? Det lød, som om det var så svært alt sammen. Ja men ville det ikke være sværere for disse kvinder, hvis de bare livet igennem skulle køre videre på det ene arbejdstilbud efter det andet? De kom måske ind på en offentlig skole et eller andet sted og gjorde rent dér i nogle måneder og så tilbage igen til dagpenge, og så kom de ind på en skole og gjorde rent igen. Er der ikke mere perspektiv i at prøve at motivere og hjælpe og støtte disse kvinder til at få en uddannelse, hvad enten den så er traditionelt kvindelig eller den er utraditionel? Hvis man viger tilbage for det, som måske nok er en vanskelig opgave: at motivere voksne kvinder, der har været langtidsledige, til at gå i gang med noget nyt, er det så ikke at give op, er det ikke at svigte disse kvinder? Er det ikke vores opgave i fællesskab at prøve at hjælpe dem til at få lidt mere perspektiv og måske et bedre livsindhold og en bedre økonomi?

Fru Helle Degn var meget negativ og sagde, at dette var et udtryk for, at regeringen ønskede at give kvinderne et spark – og jeg opfattede det som et ondt spark, et straffespark; det var ikke det positive spark, som man kan give hinanden ind imellem, hvor vi siger: kom nu i gang og prøv! Du kan godt, du kan mere, end du tror! Jeg vil hellere opfatte det på denne måde: at man virkelig gør noget positivt i forhold til de langtidsledige, hvad enten de så er kvinder eller mænd.

Hr. Bakholt nævnte Nordjyllandsundersøgelsen, som vi har talt så mange gange om. Vi har også fået Fynsundersøgelsen, og den er altså ikke hemmeligholdt, den er sendt over til arbejdsmarkedsudvalget. Jeg kan oplyse over for hr. Bakholt, at i bilag 154 til arbejdsmarkedsudvalget er der redegjort for Fynsundersøgelsen. Den viser stort set det samme som Nordjyllandsundersøgelsen viste, hvis jeg skal sige det meget generelt.

Så spurgte hr. Svend Auken, hvilke forventninger regeringen har til denne lovgivning. Ja, vi har faktisk store forventninger til dette lovforslag. Vi har nogle forventninger om, at vi kan hjælpe en række langtidsledige

til at få deres liv ændret fra at gå fra det ene arbejdstilbud til det andet til at få noget mere perspektivrigt, til at få en uddannelse.

Vi har altid sagt, at vi ikke kan garantere, at en person, der har gennemført en uddannelse, dagen efter får et job. Men det har altid været min faste overbevisning, at en person, der har gennemgået et arbejdstilbud, og som ikke er kommet i arbejde, hvad enten det er en mand eller en kvinde, vil være bedre stillet ved at have gennemgået en uddannelse end ved at have fået sit andet eller tredje arbejdstilbud; bedre stillet i den forstand, at der vil være større chance for, at vedkommende kommer i beskæftigelse igen. Derfor har vi store forventninger til nr. L 109 og til, at vi kan hjælpe nogle langtidsledige til at komme i gang igen.

Vi har også brug for, at de langtidsledige bliver uddannet, for hvad er det, vi ser i øjeblikket? Vi ser en enorm teknologisk udvikling, hvor der stilles større og større krav til arbejdskraften og til dens kvalifikationer. Der er det vigtigt, at de langtidsledige kommer med. Og når opsvinget fortsætter, får vi også brug for de langtidsledige, vel at mærke hvis de har nogle kvalifikationer, der er up to date.

Hr. Svend Auken spurgte også, hvad der vil indgå i overvejelserne om revision af nr. L 109 og nr. L 110 i folketingsåret 1986-87. Der vil naturligvis indgå de overvejelser, vi vil have, lige fra loven træder i kraft, hvor vi vil følge den meget, meget nøje med hensyn til, hvordan den virker: har vi lavet uddannelsespladser nok? Har vi lavet de rigtige former for uddannelsespladser? Matcher de de langtidslediges baggrund, og matcher de arbejdsmarkedets vilkår? Jeg regner med, at planlægningen, som jeg selv synes er meget god, og som vi har foretaget i samarbejde med undervisningsministeriet og arbejdsministeriet, vil vi løbende ajourføre og justere. Vi vil foretage overvejelser i folketingsåret 1986-87 og finde ud af, om denne ordning har virket godt nok, for vi er nemlig ikke som socialdemokratiet, der siger: hvis vi vedtog noget i 1978, skal det bare køre videre. Vi vil godt være med til at forbedre de ting, vi sætter i værk, hvis der er behov for det.

Formanden:

[Formanden]

Jeg kan oplyse, at undervisningsministeren har bedt om ordet, men først er der nogle korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Arbejdsministeren startede med noget positivt, med at sige, at vi skulle se på virkeligheden. Derfor forventede jeg nogle andre udtalelser fra arbejdsministeren end dem, jeg fik.

Jeg vil godt spørge, hvis nu vi skal se på virkeligheden, og virkeligheden har vi fået belyst i to amter indtil dette øjeblik, vi får nok flere undervejs: vil arbejdsministeren, når vi nu skal se på virkeligheden, tage kontakt med amterne for at få de problemer ryddet af vejen, der rent faktisk er?

Jeg sagde i mit første indlæg, at man på Fyn vil mangle mindst 3.000 uddannelsespladser i løbet af de næste halvandet år. Det er også en kendsgerning, at man inden for arbejdsministerens område i bedste fald får oprettet seks hold for langtidsledige i 1985, det vil sige 72 pladser. Det er også påvist, at der er ingen uddannelsespladser for kvinder inden for de traditionelle kvindefag på Fyn, og 67 pct. af de langtidsledige er kvinder.

Virkeligheden er beskrevet i to amter. Vil arbejdsministeren gå i gang i hvert fald dér, hvor virkeligheden er beskrevet?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg er taknemmelig for, at arbejdsministeren har hamret en pæl igennem den myte, som blev skabt i radio og TV i går aftes, at det her kun er en forsøgsordning, man må tage op i lyset af, om det virker, eller det ikke virker. Arbejdsministeren sagde for et øjeblik siden: det er ingen forsøgsordning, det er bare en revisionsbestemmelse, som vi altid har. Jeg minder om, at mange gange, når der foreslås lovgivning i medfør af en revisionsbestemmelse, går den ud på, at man udskyder revisionen til et senere tidspunkt. Der er altså ikke tale om nogen forsøgsordning.

Arbejdsministeren har også ret i en anden ting, nemlig at socialdemokratiet er negativt. Ja, det rigtigt, socialdemokratiet er negativt. Vi er negative over for at afskaffe arbejdstilbud til 100.000 mennesker i de kommende

2½ år. Vi er negative over for fra og med 1. januar 1988 først at nedsætte folks levestandard med 32.000 kr. og i det følgende år med yderligere 16.000 kr. om året.

Vi er også negative over for, at man ikke har gjort en pind for at forberede denne lovgivning hos arbejdsformidlingen. Vi er også negative over for, at man har fyldt avisernes spalter med alle mulige løfter om uddannelsespladser, der i praksis ikke er etableret. Alt det er vi negative over for, og alt det vil vi vedblive med at være negative over for.

Men vi er til gengæld positive, hvis det ikke handler om det, ministeren selv kaldte et »straffespark«, men om noget positivt, nemlig at skaffe uddannelsespladser til de ledige uden truslen om, at de skal 32.000 kr. og derefter yderligere 16.000 kr. ned i levestandard, at man ad den vej tager fat i de mennesker, som arbejdsministeren med rette sagde er de allerdårligst stillede i vort samfund, og yderligere fjerner det sikkerhedsnet, de dog hidtil har haft.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Det er ganske rigtigt, som arbejdsministeren sagde, at jeg ser lidt sort på det. Det gør jeg, fordi jeg ikke ser perspektivet, men effekten. Jeg synes ikke, det gør noget, at man er en smule nøgtern og realistisk. Jeg er ganske enig med arbejdsministeren i den betragtning, at det nok er sværere bare at køre videre og lade som ingenting. Derfor mener socialdemokratiet også, der skal gøres en meget målrettet indsats på det her område.

Arbejdsministeren siger, at det, der er perspektiv i, er at lave nogle uddannelsespladser og at omstille bl.a. de langtidsledige kvinder, give dem rådgivning og tilbud. Men problemet er, at tilbuddene er der ikke, og rådgivningen og vejledningen er der ikke. Også jeg har meget nøje læst de svar, arbejdsministeren har givet arbejdsmarkedsudvalget. Jeg har med stor interesse studeret dem.

Jeg kan ikke se perspektivet. Jeg kan se, at det er et straffespark mod kvinderne, arbejdsministeren er med til at lange ud, og det beklager jeg.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

[Anker Jørgensen]

Det, der kalder mig op, er de fantastiske udtalelser fra arbejdsministeren. Mage til moralsk opsang af den mest gammeldags art skal man ærlig talt lede længe efter.

Med fare for at bruge et ord, som af nogle kan opfattes som diskriminerende i forhold til kvinderne, vil jeg sige: sikken en gang fruentimmersnak! Det har ikke spor med arbejdsmarkedet i 1985 at gøre. Det har ikke noget at gøre med de jordbundne sociale uretfærdigheder, denne regering nu forsøger at gennemføre og formentlig gennemfører i enighed med de radikale, når denne debat er færdig.

Socialdemokratiet er så negativt! Nu er der flere af mine partifæller, der har været oppe at bekræfte, at vi er negative, men i den udlægning, det er sagt. Vi skal være storsindede, vi skal være optimistiske, vi skal være positive, vi skal hjælpe folk til at blive motiverede – nu mangler vi bare, at vi også skal hjælpe dem til at blive kultiverede – ved at nedsætte deres understøttelsessats til 57.000 kr. om året.

Falder det slet ikke arbejdsministeren ind, at det, der er virkelig negativt, er at henvise folk til at leve for 57.000 kr. om året? Er det mon ikke det, at man næsten halverer deres understøttelsessats, det at f.eks. en enlig mor også kan blive henvist til denne meget lave levestandard, fru arbejdsminister, der virkelig er det negative i denne situation?

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er ikke, at nogle kalder det her for »fruentimmersnak«. Det er for at sige, at jeg er enig med arbejdsministeren i de intentioner, hun opridsede her. Jeg mener bestemt ikke, at det er fruentimmersnak.

Virkeligheden er – det er derfor, jeg bestræbte mig på at komme herop inden undervisningsministeren – at på trods af alle de gode intentioner, arbejdsministeren ridser op her, ved vi, hvad der er sat af af midler til dette indtil nu: sammenlagt 110 mill. kr., 50 mill. kr. i første omgang på undervisningsministerens område, plus at der er kommet 20 mill. kr. til, og så 40 mill. kr. på arbejdsministerens område til specialarbejderskolerne.

Jeg har sørget for at få et svar til fru Alice Faber fra SF fremlagt i udvalget. Hun spurg-

te i april måned: hvor meget skal der skæres ned på uddannelserne på næste års budget? Dér får vi beskeden: 425 mill. kr. skal der skæres ned i forhold til budget 1985 på undervisningsministerens område.

Undervisningsministeren bliver så spurgt: på hvilke områder? Svaret er det samme som i april 1985: 45 mill. kr. på universiteterne, 100 mill. kr. på anlægsområdet. De resterende besparelser er ikke udmøntet endnu, og vi må da have at vide, hvor de skal udmøntes, når vi nu hører så smuk en tale af arbejdsministeren.

Jeg er enig i intentionerne, lad os få noget uddannelse, ikke mindst af kvinderne. Hvordan får vi det, når den ene minister har gode intentioner og den anden beskærer?

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg synes, jeg må blande mig lidt i denne »fruentimmerdebat« og sige, at jeg synes altså, at socialdemokratiet her viser endnu en gang, at man misbruger kvindesagen. Det kunne måske endda være en form for gadedrengsnak.

Jeg synes, at man hellere skulle se på: hvad er virkeligheden? Hvad har socialdemokratiet gjort for, at de kvinder kom i arbejde? Hvem har bragt dem i den situation? Det har vel også den tidligere, socialdemokratiske regering ved den politik, den har ført. Og hvad har man tidligere gjort for de kvinder? Ikke noget videre.

Regeringen gør noget. Regeringen giver dem en chance. Det kan godt være, at man ikke på forhånd kan sige, at den kvinde skal være lige akkurat dér, og dér er vi helt sikre på at der er så og så mange pladser, men der er i hvert tilfælde meget mere perspektiv i dette end i det, tidligere regeringer har foretaget over for kvinderne.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne spørge formanden for socialdemokratiet, hr. Anker Jørgensen, hvad han mener med begrebet »fruentimmersnak«?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

[Elisabeth Bruun Olesen]

Om dette er gadedrengesnak eller fruentimmersnak, er egentlig ikke det væsentlige. Det væsentlige er, at kvinderne bliver ramt af det her. Der er 70 pct. af kvinderne, der er gengangere vedrørende jobtilbud nr. 2. Det kan nok så mange ord og en venstrepåstand om, at socialdemokratiet misbruger kvindesaen, ikke benægte.

Loven er specielt kvindefjendsk, fordi det er kvinderne, der er langtidsløse, og det er kvinderne, der har den korteste uddannelse, den korteste skolemæssige baggrund. Som jeg har sagt før, er 73 pct. af Kvindeligt Arbejderforbunds medlemmer gået ud af 7. klasse, og der er endnu ingen her, der har dokumenteret, hvordan en 8. eller 9. klasse eller et uddannelsesstilbud via et specialarbejderkursus sikrer, at disse kvinder får et arbejde. Tværtimod har arbejdsministeren sagt, at garantier kan man ikke give. Resultatet, konsekvensen, bliver, at de langtidsløse kvinder for en meget, meget stor dels vedkommende ender på de nedsatte dagpenge.

Jeg synes altså ikke, at debatten bør udarte eller afarte til, om vi er fruentimmere eller gadedrenge. Jeg vil godt sige, at jeg er et fruentimmer.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Man kan næsten glæde sig på regeringspartiernes vegne over, at de har fundet et udtryk, de kan spille forargede over, men det overlever vi såmænd nok.

Når både arbejdsministeren og fru Hanne Severinsen siger, at man giver kvinderne en chance, så vil jeg godt spørge: en chance til hvad? Det er ikke under udvalgsarbejdet blevet sandsynliggjort, at der er uddannelsespladser til kvinder. Tværtimod er det blevet sagt, at de må gå ind i mandefagene, hvis de overhovedet har lyst. Det er ikke blevet sandsynliggjort, at man overhovedet vil sætte noget ind for, at kvinderne skal få arbejde. Der er ikke en egentlig ret for kvinderne til at få en uddannelse. Man har pure nægtet at indføre en egentlig ret.

Alle mulige optimistiske, overoptimistiske, naivt optimistiske udtalelser ændrer ikke på det forhold, at det ikke er lykkedes regeringen og oppositionen på nogen som helst måde at sandsynliggøre, at der er plads til noget

som helst. Derfor vil jeg godt sige, at der skulle have været lagt op til en helt anden politik, men det må vi komme frem til i anden omgang. Sort snak, sort optimisme duer ikke i denne sag. Det er mennesker, det drejer sig om, og det er hverdagen i Danmark, vi skal tage vort udgangspunkt i. Gør man ikke det, rammer man fejl, og det er det, regeringen og det radikale venstre gør i denne sag.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Hr. Bakholt var inde på nogle betragtninger om, hvorvidt der var et tilstrækkeligt antal uddannelsespladser. Jeg vil godt gentage, hvad jeg sagde i første omgang:

Regeringen skaffer fra 1. juli 1985, når loven træder i kraft, 15.000 uddannelsespladser. I 2. halvår af 1985 vil 20.000 personer ophøre med et arbejdstilbud, hvoraf vi regner med, at halvdelen, altså 10.000, bliver gengangere, og heraf skal igen halvdelen, 5.000 personer, have en uddannelse. Dertil har vi 15.000 uddannelsespladser geografisk fordelt. Det er ikke sikkert, at alle de ledige, hvad enten de bor i Fyns amt eller i et andet amt, skal have en arbejdsmarkedsuddannelse. Måske skal de have en, men det er ikke sikkert.

Det er ikke rigtigt, som det blev sagt fra socialdemokratiets side, at der ikke er gjort noget for at forberede AF på at gå i gang med denne ordning. Der er for længe siden blevet nedsat en koordineringsgruppe, hvori undervisningsministeriet, arbejdsministeriet og forskellige direktorater er repræsenteret, med henblik på at føre ordningen ud i praksis, det vil sige at sikre, at der er den tilstrækkelige vejledning vedrørende muligheden for at få uddannelse eller gå i gang som iværksætter. Det arbejde er sat i værk.

Det er også forkert, når man siger, at der ikke er sat noget som helst i gang med hensyn til rådgivning eller for at få dette til at køre administrativt. Det er simpelt hen urigtigt.

Det er jo sjovt med socialdemokratiet. Det er sandt, hvad jeg siger: det er egentlig bedrøveligt, at socialdemokratiet er blevet et lille, surt parti. Hvad hører man i dag? Ikke andet end negative bemærkninger. Man hører ikke andet end negativt. Man hører ikke noget som helst positivt om uddannelsesper-

[Arbejdsministeren]

spektivet. Der er kun indlæg om, hvor trist det hele er, hvor forfærdeligt det er, at man vil give langtidsledige kvinder et uddannelses tilbud. Man siger, at de nok aldrig kommer til at gennemføre det, og tænk, hvis de nu skulle komme ind i et mandefag! Hvis jeg nu havde stået og sagt, at det eneste, man skulle gøre, var at tilbyde kvinderne traditionelle kvindefag, så var jeg blevet beskyldt for at være reaktionær; selvfølgelig skulle kvinderne også ind på de utraditionelle områder. Hvad er det for noget at sige nej til dette tilbud?

Med hensyn til hele debatten om de forlængede dagpenge kan man selvfølgelig sige, at nu er loven lavet så smart, at der sandsynligvis ikke er nogen, der kommer på forlængede dagpenge, før loven har været til revision, og før vi har kunnet foretage en vurdering af, om der har været tilstrækkelige uddannelsesmuligheder med gode beskæftigelsesmuligheder.

Som fru Lone Dybkjær sagde, er der jo altså også det perspektiv, at man ikke bare skal køre videre på arbejdstilbud-dagpenge, arbejdstilbud-dagpenge i 40 år. Det må man også kunne se. Man ved også, at socialministeren har givet nogle svar til arbejdsmarkedsudvalget om muligheden for at få suppleret op med bistandshjælp, såfremt man kommer på forlængede dagpenge.

Så er der det dér med socialdemokratiet og kvinderne. Jeg har en fornemmelse af, at socialdemokratiet meget, meget gerne vil have patent på kvindesagen, at socialdemokratiet meget gerne vil være det parti, der både i forhold til partierne til højre og til venstre kæmper mest for kvindernes ligestilling. Jeg synes, det er fint, at socialdemokratiet gerne vil gøre noget for kvinderne. Vi er altså helt enige i det, fru Hanne Severinsen sagde.

Men det er alligevel meget afslørende, at når socialdemokratiet har fået affyret alle disse positive bemærkninger om, hvad de vil gøre for kvinderne, så kommer en betydningsfuld socialdemokratisk mand op og fortæller sig. Når man siger, at socialdemokratiet er surt, så får man den tilbage: puha, det, ministeren kommer med, er et moralsk opstød af gammeldags karakter. Og så kommer den lille skjulte kønsdiskrimination, som siger, at man måske inderst inde i hjertet ikke mener det så alvorligt med ligestilling, men at det er et godt politisk paradenummer.

Formanden:

Jeg skal gentage, at undervisningsministeren har bedt om ordet, men jeg skal alligevel tillade nogle få korte bemærkninger inden.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg synes, det er fantastisk, at arbejdsministeren kan sige indtil flere gange i det sidste indlæg her: nu skal kvinderne have et tilbud. Kunne vi ikke få arbejdsministeren herop og fortælle, hvad det er for et tilbud, kvinderne skal have?

Arbejdsministeren siger: vi har dokumenteret, at disse uddannelsespladser er til stede. Ved andenbehandlingen fik vi forelagt en oversigt over de 15.000 pladser. Udvalgsarbejdet har vist, at der er utrolig meget luft.

Undervisningsministeren, som jonglerer med tal bedre end nogen cirkusjonglør, har skrevet 1.550 pladser op ufordelt. Under udvalgsarbejdet viste det sig, at det er ungdomsuddannelser. Dem har han sandelig også stillet op i en opgørelse til os, da vi skulle tale om beskæftigelse af unge, det næste lovforslag, der skal debatteres her i tinget.

Jo, ministeren kan det dér. Der er fin gang i den. Der mangler vi pladser. Ministeren har sagt i brevet, at der er 4.150 uddannelsespladser inden for EFG. Realiteterne har vist, at der er 2.400. De 1.750 pladser mangler. Hvis vi tager arbejdsmarkedsuddannelserne på specialarbejderskolerne, har vi svaret i bilag 291: der er ingen pladser. De er fuldt optaget. Ministeren har selv fortalt udvalget det. Vil ministeren så ikke forklare, hvad det er for nogle uddannelser, hvad det er for nogle tilbud, ministeren her taler om? Vi ønsker det bare sandsynliggjort, at de pladser er der.

Ministeren havde også problemer med at finde ud af, hvor mange der skal i uddannelse. I hele lovforslagets behandlingstid har ministeren sagt, at kun 30 pct. af de langtidsledige bliver i job. Da man så fandt ud af, at det faktisk var for mange, fik vi i svaret på spørgsmål 214 at vide, at nu var det lige pludselig 50 pct.

Man jonglerer med tallene. Der er ikke sandsynliggjort noget som helst. Derfor vil jeg sige til ministeren, at det ikke er et strafespark - det er et æselspark, der gives kvinderne ved denne lovs gennemførelse.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg synes, det er lige groft nok at høre arbejdsministeren sige, at der er 15.000 uddannelsespladser pr. 1. juli i år. Som hr. Kaj Poulsen har beskrevet det, er der luft i mange af tallene.

Der er også et andet tal i denne opgørelse, der er luft i. Vi har fået oplyst, at de 4.000 uddannelsespladser skal organiseres i henhold til loven om efteruddannelse. Det er en lov, der netop er blevet vedtaget, som der ikke er erfaringer med, og hvor vi har fået at vide: ja men vi skal have nogle erfaringer, og vi skal have et aktstykke i finansudvalget.

Det, ministeren ikke gør opmærksom på i den forbindelse, er, at lovens målgruppe for kursusaktivitet og uddannelsesaktivitet er dem, der er i beskæftigelse. Kun for en lille del kan man optage ledige, hvis de vel at mærke kan gå ind i de kursusmoduler og på det kursusniveau, som er beregnet for ansatte i virksomhederne. Så også her, i hvert fald når det drejer sig om de 2.000 pladser, vil det være fuldstændig umuligt at skaffe de uddannelsespladser pr. 1. juli i år.

Så en enkelt bemærkning til arbejdsministeren. Ja, vi havde engang én, der tog patent på kvindesagen, men dengang hun som arbejdsminister fik indflydelse og dermed mulighed for at gøre noget for kvindesagen, var hun ikke hjemme. Så glemte hun fuldstændig, at hun havde en fortid som formand for Dansk Kvindesamfund, hvor hun fremførte synspunkter, som oppositionen i dag har fremført: man kan ikke gøre de langtidsledige, svage kvinder til spydspidser i kvindeskampen; man må organisere det på en måde, der tager hensyn til kvindernes kvalifikationer, til kvindernes baggrund.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Jeg har ikke spor imod at blive kaldt sur af arbejdsministeren – med den lovgivning, hun lægger frem her. Det handler om, at der ikke er uddannelsespladser nok, men det handler også om, hvordan folk bliver stillet økonomisk, når de ryger ned på de lave dagpengesatser.

Jeg har i dag modtaget et brev fra en enlig mor, der er på understøttelse med maksi-

mumsdagpenge. Hendes situation er den, at når de faste udgifter er betalt og skatten er betalt, så har hun 18.864 kr. om året at leve af. Når hun ryger ned på de 55 pct., har hun et minus på 4.146 kr. om året på de faste udgifter. Dem skal hun altså skaffe på anden måde, og så skal hun bagefter skaffe penge til mad og tøj. Det er vilkårene for mange, mange tusinde, der bliver ramt af dette.

Jeg gad vide, hvordan partiet venstre f.eks. ville have gebærdet sig, hvis vi socialdemokrater havde gennemført en lovgivning, der tog eksistensgrundlaget for tusindvis af landmænd væk. Vi ville have hørt et ramaskrig. Nu tager man eksistensgrundlaget for tusindvis af lønmodtagere væk, og det er derfor, vi protesterer.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Jeg kan godt forstå, at man bliver forarget, når der bruges det udtryk, det begreb, jeg anvendte før. Man har sikkert ikke lagt mærke til eller vil ikke lægge mærke til, at jeg tydeligt knyttede det til en virkelig gammel-dags foreteelse. I gamle dage var det en klar tendens, at kvinder af det bedre borgerskab gik til teselskab, og dér snakkede de god, eller jeg vil sige dårlig, borgerlig snak, der var verdensfjern, og som altid var præget af fuldstændig mangel på forståelse for realiteterne. Det er den linje, arbejdsministeren, det er den linje, regeringspartierne, det er den linje, de radikale i denne situation faktisk følger, nemlig at sniksnakke med noget moralsk sludder, som ikke har noget med realiteterne at gøre i forhold til 1985-arbejdsmarkedet.

Arbejdsministeren sagde: kan socialdemokratiet da ikke være med til at give et lille puf, for at de langtidsledige kan komme i arbejde? Det vil vi gerne sige ja til. Vi har klart sagt ja til at give, som arbejdsministeren kalder det, et lille puf til hjælp for de langtidsledige. Men det, der er tale om her, er ikke, at man giver et lille puf til at komme i gang. Det er, at man giver et kraftigt skub til mange langtidsledige, der i realiteten bliver skubbet ud af arbejdsmarkedet eller under alle omstændigheder ned på noget, der er absolut under eksistensminimum.

Det er det sidste, der er det forargelige. Det er det sidste, der er så utrolig negativt,

[Anker Jørgensen]

og det er det, vi i socialdemokratiet er vrede over, eller hvad man nu vil kalde det, sure over. Det vedstår vi, det er der rimelig grund til, for det er de også ude i befolkningen.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Der har været sagt meget om uddannelsespladserne. Det er åbenbart ikke gået op for hr. Kaj Poulsen – måske er der også andre, det ikke er gået op for – at der er afsat midler til nye uddannelser. Man kan ikke bare henvise til, hvad der er af ventelister på arbejdsmarkedsuddannelserne. Det er der nogle steder. De ekstra penge, der bliver bevilget, skal bruges til nye uddannelser, og til dem bliver der fortrinsret for langtidsledige. Der vil også blive indgået lejemaal, således at man kan gennemføre den kursusaktivitet for de 2.000, der er forudsat.

Jeg synes ikke, at hr. Anker Jørgensen kommer særlig godt af sted, når han kommer med en eller anden historie, der ikke rigtig siger mig noget om borgerskabets historie. Det siger mig ikke noget, hvad hr. Anker Jørgensen kom til at sige før. Jeg synes ikke, det rammer mig. Jeg synes, det rammer hr. Anker Jørgensen og socialdemokratiet.

Med hensyn til det med at skubbe folk ud af arbejdsmarkedet har jeg hele tiden forstået, at noget af det, der var afgørende for socialdemokratiets opfattelse af, om folk var knyttet til arbejdsmarkedet, var spørgsmålet om, hvorvidt de stod i en A-kasse eller ikke, eller om de var på bistandshjælp. Uanset denne lovgivning vil folk fortsat få dagpenge. De vil ikke, hvis de skulle komme på forlængede dagpenge, ryge ud af dagpengesystemet, men stadig væk være i det.

Fru Jytte Andersen var inde på kvinderne igen og sagde, at det var os, der ville tage patent på kvindesagen. Ja, det ville måske gå lidt bedre, hvis man arbejdede sammen om kvindesagen.

Fru Jytte Andersen sagde, at man skal tage hensyn til kvindernes situation. Fru Jytte Andersen sagde også, at man skal tage hensyn til kvindernes kvalifikationer. Det er netop det, vi gør, for vi ved, at de langtidsledige kvinder ingen eller meget få kvalifikationer har. Derfor giver vi dem mulighed for at få en uddannelse.

Jeg har meget svært ved at forstå socialdemokratiets negative holdning. Sidste år stem-

te socialdemokratiet imod et lovforslag, hvorefter unge under 25 år kunne vælge mellem arbejdstilbud og uddannelsesydelse på den baggrund, at de fik halv dagpengesats. Nu giver man folk mulighed for at få uddannelse med fulde dagpenge. Vil socialdemokratiet virkelig også stemme imod det?

Formanden:

Herefter yderligere korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg synes ærlig talt, at arbejdsministeren er ude i den tyndbenede argumentation nu. Sidste år stemte socialdemokratiet imod et forslag, hvorefter unge mennesker under 25 år kunne få halvdelen af deres understøttelse som uddannelsesydelse. Hvad gjorde vi? Vi advarede ministeren og sagde: denne lov vil blive en dundrende fiasko. Den vil ikke blive brugt, for man giver for lidt i kompensation som uddannelsesydelse.

Hvad er loven blevet? Den er blevet en eklatant fiasko. Ministeren kan ikke engang her fra talerstolen prale med, at der er 80 unge mennesker, der har modtaget dette tilbud. Jeg synes nok, at man er ude i den tyndbenede argumentation, når man tager sin egen fiasko som indtægt for det elendige forslag, vi behandler her.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Arbejdsministeren får det til at lyde, som om der er nogle nye muligheder i dette. Så vidt jeg kan se, er de nye muligheder alene, at der opstår en risiko for at få nedsatte dagpenge. Hvis vi ser på enkeltfagsundervisningen i dag, kan vi se, at den først og fremmest råder bod på kvindernes dårligere kvalifikationer. Det viser sig ved, at 75 pct. af dem, der går på enkeltfagskurser, er kvinder. Det har de kunnet hele tiden, og det skal de blive ved med.

Hvad er det så, der er af nye muligheder i dette, ud over den sociale deroute, der er risiko for? Der er ingen nye muligheder, når det drejer sig om at imødekomme behovet for kvindernes uddannelse i fremtiden. Her taler jeg alene om de kvinder, der har under otte års skolegang, og dem er der mange af.

[Jytte Andersen]

De tilbud har jo været der hele tiden, og de vil fortsat være der, medmindre undervisningsministeren får ødelagt mulighederne, og det er det, han er i gang med, så vidt vi kan skønne.

Hvad er de nye muligheder pr. 1. juli 1985, fru arbejdsminister? Det er det, der er interessant, for dér får kvinderne taget deres ret til arbejdstilbud i anden omgang.

Formanden:

Fru Elisabeth Bruun Olesen for den sidste korte bemærkning, før undervisningsministeren får ordet.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det lyder så smukt, når arbejdsministeren siger, at der skal tages hensyn til kvindernes situation og kvindernes kvalifikationer, men med hensyn til de langtidsarbejdsløse kvinder med den dårligste baggrund, med 7. klasse eller 8. klasse, er nogle af de ting, de nu kan, jo noget, de altid har kunnet. Man har altid kunnet tage 8. eller 9. klasse og bevare sin dagpengere. Man har altid kunnet tage kortere arbejdsmarkedsuddannelser og bevare sin dagpengere. Det er der ikke noget nyt i, så de allerdårligstes muligheder for at forbedre deres kvalifikationer er ikke blevet specielt forbedret. Til gengæld har de nu risikoen for at komme på nedsatte dagpenge.

Så vil jeg også godt sige en anden ting. Når man nu snakker så meget om hensynet, så kunne man vel også tage hensyn til brugerne af hospitalerne og brugerne af hjemmehjælpere og få kvinder ind i de fag. Vi mangler hjemmehjælpere; det vil kvinder godt være. Vi mangler sygehjælpere; det vil kvinder også godt være. Der kan de ældre kvinder ikke komme ind i dag. Hvis man er over 45 år, kan man ikke komme ind på sygehjælperkolen. Når vi bebrejder regeringen, at den stædigt holder fast ved sin mandefagsstrategi, er det ikke, fordi den isoleret set er forkert, men den er utilstrækkelig. Kvinder skal ind i mandefag, men de skal også ind i de fag, de altid gerne har villet ind i. Vi mangler sygehjælpere, vi mangler hjemmehjælpere, som jeg har sagt, og vi mangler i det hele taget en ordentlig offentlig service.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Det lyder på fru Elisabeth Bruun Olesen, som om den offentlige service er for nedadgående. Jeg kan oplyse, at den er for opadgående, ikke mindst i kommunerne og amterne, så hvis man ikke ansætter på det ene område, gør man det åbenbart på det andet område.

Jeg vil advare hr. Bakholt mod at gå videre med det eksempel, han kom med her, før han har studeret lovmodelrådets seneste rapport, som blev omtalt i ugebrevet fra Management i mandags. Deraf fremgår det, hvor godt vores sociale system er, og hvordan det lige netop hjælper den gruppe, hr. Bakholt henviste til, og også hjælper den så meget, at en indtægtsstigning i mange tilfælde fører til direkte tab i levefod. Det er bagsiden af medaljen, men den er vi nødt til i et vist omfang at leve med. Man skal blot ikke påstå, at vi ikke har hjælp til enlige mødre i den sociale lovgivning; det har vi i allerhøjeste grad.

Fru Jytte Andersen havde ret i det, hun sagde om efteruddannelsen. Derfor har vi heller ikke taget efteruddannelsen med i vores opgørelse. Det er ikke med i de 15.000 pladser.

Fru Lilli Gyldenkilde har ret i, at vi ikke er færdige med finanslovsforslaget endnu, men jeg kan forsikre fru Lilli Gyldenkilde om, at når vi lægger sidste hånd på finanslovsforslaget, herunder færdiggør de besparelser, der skal ske på undervisningsministeriets område i lighed med tidligere år, så vil vi selvfølgelig gøre alt, hvad vi kan, for at undgå nogen som helst besparelser, som berører det, vi drøfter her i dag. Det kan godt lade sig gøre, det er jeg overbevist om.

Hr. Kaj Poulsen sagde i sit første indlæg – det vil sige før de 13 korte bemærkninger – at regeringen ikke havde turdet udlevere Danmarkskortet over uddannelses tilbuddene, fordi, som han sagde, det jo er tomme ord, floskler, regeringen er kommet med. Jeg indrømmer, at når det gælder tomme ord, floskler, så har hr. Kaj Poulsen en ubestridelig sagkundskab. Hvis noget skal kaldes tomme ord, floskler, så er det vel det monotone bulder, vi har hørt i flere måneder, og som socialdemokratiet åbenbart har besluttet sig for at fortsætte med, ganske uanset hvad der bliver svaret.

De ledige pladser er ikke blot blevet fordelt på amter. De er sågar blevet fordelt på

[Undervisningsministeren]

skoler. Derudover har vi de ekstra penge, vi vil anvende dér, hvor det bliver nødvendigt.

Så siger nogle – jeg tror, det var fru Jytte Andersen – at vi jo ikke har disse pladser 1. juli 1985. Nej, men dér starter ordningen jo også. Der er ikke brug for særlig mange pladser de første par måneder. Vi har sikret en blød indkøring, hvor vi får tid til at se, hvor vi skal sætte ind med de nye penge, og hvordan vi skal ændre uddannelsessystemet af hensyn til de langtidsledige.

Jeg har forsøgt at lægge tingene fuldstændig åbent frem. Der er svaret på 340 spørgsmål, og jeg har været i samråd i 8 timer. Hvis man tager samrådet i uddannelsesudvalget med, må det nærme sig 10 timer. Jeg har ikke forsøgt at lave et skønmaleri. Jeg har helt åbent sagt: her har vi den ledige kapacitet, og her har vi de ekstra penge. Den ledige kapacitet befinder sig dér og dér, de ekstra penge agter vi at bruge sådan og sådan. Vi er i øvrigt ganske klar over, at disse tilbud sandsynligvis ikke vil passe med de lediges behov, og derfor er der mulighed for at ændre pladserne, sådan at de kommer til at passe med behovet. Det har jeg sagt helt åbent. Jeg har ikke stukket noget under stolen.

Det er rigtigt, som hr. Kaj Poulsen sagde, at jeg i sidste uge fik et brev fra en organisationsformand om, at der var nogle af disse pladser, man ikke blev færdig med her til efteråret, men man håbede at blive færdig lidt senere, først i det nye år.

Hvis hr. Kaj Poulsen og hans partifæller dog bare ville bruge nogle af alle de ufattelige kræfter, de bruger på at sprede forkerte påstande og pessimisme ud over det hele, på at forsøge at overtale ikke mindst de socialdemokratiske dominerede organisationer til at arbejde med på dette i stedet for at spænde ben det ene sted efter det andet, så ville der være lidt perspektiv i det, hr. Kaj Poulsen siger. Det er ikke undervisningsministeriets eller regeringens skyld, at disse pladser nu må vente lidt. I øvrigt står pengene der, og dem vil vi forsøge at bruge til nogle andre pladser. Det tager selvfølgelig også et par måneder, men vi skal nok gøre alt, hvad vi kan.

Det er hr. Kaj Poulsen, der først og fremmest siger, at vi skal rette os efter organisationerne i ét og alt. Men når organisationerne ikke vil være med til at gøre noget for de

unge eller for de langtidsledige, så tager det lidt længere tid. Hvad ville hr. Kaj Poulsen egentlig have gjort i den situation? Kunne vi ikke få lidt at vide om, hvad socialdemokratiet egentlig ville gøre med disse ting, som de kritiserer så voldsomt?

Jeg har ikke sagt, at det er let. Jeg har ikke sagt, at alt er klaret på forhånd. Det ville være tåbeligt, hvis jeg som undervisningsminister beskrev det på den måde, for der ligger en meget vanskelig opgave foran os. Det er jeg overhovedet ikke i tvivl om. Og der vil blive situationer undervejs, hvor vi virkelig må tage os sammen og foretage store ændringer og måske træffe vanskelige valg og vanskelige beslutninger – ingen tvivl om det.

Det, der kendetegner den nuværende regering, og det, der kendetegner forligspartiets, det radikale venstres, holdning, er, at vi nægter at give op over for problemet, at vi nægter at acceptere det socialdemokratiske ideal om et evigt liv på dagpenge som selve saligheden her på Jorden. Vi vil noget mere perspektivrigt, noget, som kan flytte og bevæge både den enkelte og samfundet fra trøstesløs stagnation til mulighedernes samfund. Det er perspektivet i dag, og det skulle socialdemokratiet i øvrigt have gjort for meget lang tid siden.

Fru Jytte Andersen sagde på et tidspunkt, at jeg overhovedet ikke lader mig påvirke af de økonomiske argumenter, som er fremført for, at nogle nye kurser skal ligge i enkeltfagsregie i stedet for i tekniske skole-regie. Hvordan kan fru Jytte Andersen sige det? Jeg har to gange været til samråd om denne sag. Jeg har begge gange erklæret mig helt enig i, at disse kurser skal ligge dér, hvor de er billigst og bedst, og jeg har erklæret mig helt enig i, at målet på længere sigt må være, at enkeltfagsundervisning foregår i enkeltfagsregie, i det omfang det kan lade sig gøre sagligt. Så der er i virkeligheden fuldstændig enighed mellem fru Jytte Andersen og mig.

Sandheden er, at hvis jeg havde sagt: ja men disse fag kan man jo bare begynde med at tage på et enkeltfagskursus, så kan man næste år vende tilbage til den tekniske skole og få resten – sikke et bulder af skældud jeg havde fået her i tinget og i udvalgene! Så havde man kaldt mig i samråd om det.

Det eksempel illustrerer, at socialdemokratiets kritik i denne sag går efter devisen: hvis der ikke er det ene i vejen, så er vi helt sikre

[Undervisningsministeren]

på, at der er noget andet i vejen, for mængden af bulder skal være konstant, lige så længe denne sag diskuteres.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Var det en fortalelse af undervisningsministeren? For lidt siden hørte vi, at arbejdsministeren med meget sikker stemme sagde, at pr. 1. juli havde vi 15.000 uddannelsespladser, og det var tilstrækkeligt til de langtidsledige. Det sagde arbejdsministeren, så vidt jeg hørte. Og nu siger undervisningsministeren: der er ikke 15.000 pladser, men vi har jo heller ikke brug for 15.000.

Hr. undervisningsminister: hvor mange pladser har vi brug for 1. juli, og hvor mange er der så? Eller var det en fortalelse? Sagen er jo den, at det faktisk er vigtigt, for de langtidsledige er i tidnød med hensyn til muligheden for uddannelsestilbud, før de falder i henhold til dagpengebestemmelserne.

Undervisningsministeren nævnte også enkeltfagskurserne. Sagen er den, at forberedelseskurserne, som det fremgår af det notat, vi er bekendt med, har næsten til 100 pct. det samme indhold og de samme fag som det prøveforberedende enkeltfagssystem, som organiseres af amterne, næsten 100 pct. tilsvarende indhold, 100 pct. samme målgruppe. Det regnestykke, som ikke er blevet anfægtet, fordi det tager udgangspunkt i ministerens egne opgørelser, fortæller, at en elevtime i det nye system koster 49 kr. 60 øre, i modsætning til en elevtime i det amtskommunale system – hvor der er præcis samme mulighed for at lave det tilbud – der koster 14 kr.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal takke undervisningsministeren for svaret på mit spørgsmål om, hvorvidt det er rigtigt, at der skal spares 425 mill. kr. på uddannelsessiden til 1986. Det var en bekræftelse af det, jeg sagde, at jeg var enig med arbejdsministeren i intentionerne om, at man skulle have mulighed for at uddanne sig. Det var der mere perspektiv i. Men mulighederne er unægtelig væk, når man skærer ned på undervisningsministerens område. Under alle omstændigheder bliver der skåret ned på un-

dervisningen et eller andet sted. Om man flytter det fra det ene område over til de langtidslediges område, eller hvordan man vil gøre det, får vi at se, og så må vi håbe, at vi kan forhindre det værste.

Undervisningsministeren står her og taler smukt om mulighedernes land – 156 kr. 17 øre om dagen bliver det for en, der ikke får denne mulighed – taler smukt om, at vi skal starte langsomt på dette, og at nu starter vi den 1. juli, og så får vi se, hvordan og hvorledes det kommer til at gå. Det lyder tilforfældeligt alt sammen – oven i, at man siger, at man skal spare 425 mill. kr.!

Derfor vil jeg spørge: ja men har man da ikke gjort sig tanker? Det må også interessere det radikale venstre.

Inden denne lov skal revideres i 1986-87, kommer der et nyt skæringspunkt om et år, 1. juli 1986, hvor der faktisk skal bruges 34.000 nye uddannelsespladser ifølge de oplysninger, vi har. Hvilke tanker har man gjort sig om det? Før loven skal revideres, skal man bruge 34.000-36.000 pladser til næste år, og dér får vi at vide, at der skal spares 425 mill. kr. på uddannelser. Hvordan kan man tro på dette?

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Hr. Erik B. Smith stillede mig et spørgsmål om, hvorvidt jeg agtede at udsende en vejledning om fortolkningen af bistandslovens regler. Jeg forstod også, at det skulle være en vejledning, der forpligtede kommunerne.

Jeg tror, det siger sig selv, at det er svært at lave vejledninger, der forpligter kommunerne. Men det, jeg kan sige, er, at de oplysninger, jeg er kommet med til arbejdsmarkedsudvalget om bistandsloven og dens fortolkning, følger af de regler, vi rent faktisk har i bistandsloven i dag, allerede af den grund, at man efter bistandsloven i dag kan få supplerende bistandshjælp. Så der er faktisk ikke noget nyt i det.

Skulle vi komme i en situation, hvor der skulle være behov for at give vejledning – jeg går ikke ud fra, at hr. Erik B. Smith mener, at den kan forpligte – så vil der da ikke være noget til hinder for det. Når jeg tøver en smule, er det, fordi vi inden for det sociale område det hele taget er ved at vurdere kontanthjælpsafsnittet og udmåling af ydel-

[Socialministeren]

ser på baggrund af de forsøg, der kører i de 14 kontanthjælpskommuner. I en sådan situation, såfremt man bruger den model, vil dette felt slet ikke være et diskussionspunkt.

Det, jeg har oplyst over for arbejdsmarkedsudvalget, følger som sagt af gældende lovgivning. Almindelig pædagogisk virksomhed er faktisk noget, ministeriet til stadighed udøver. Med hensyn til, om det skal være af forpligtende karakter, må jeg sige, at det ikke er den facon, vi normalt samarbejder med kommunerne på.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Jeg blev desværre dybt forurolet over socialministerens svar, som jeg egentlig troede at jeg skulle op at takke for.

Når socialministeren siger, at vi har de almindelige regler for supplerende bistandshjælp til dagpengene, er det nok værd at tænke på, at de regler går ud på, at det kan man få, når der foreligger to særlige situationer: store forsørgerbyrder eller store boligudgifter; der står formentlig oven i købet »ekstraordinært store«.

Den situation, jeg egentlig troede at ministeren i sit svar til arbejdsmarkedsudvalget sigtede på, er, at der skal foretages en fuldstændig normal § 37-beregning, og viser det sig så, at man efter denne almindelige beregning på forbigående bistandshjælp er berettiget til mere efter bistandsloven, så skal man også have det.

Derfor må jeg sige til ministeren, at desværre er der nu udsigt til yderligere problemer i forbindelse med forståelsen af dette spørgsmål. Indlysende er det naturligvis, at der ikke nogen steder i cirkulærerne er sagt noget om 55 pct. eller 70 pct. af dagpengene. Det er klart nok.

Derfor vil jeg bede ministeren komme herop og sige: vi vil naturligvis sikre os, at kommunerne er fuldstændig klar over, at vi i socialministeriet og folketinget i øvrigt ønsker, at man skal anlægge en helt normal § 37-beregning i forbindelse med en vurdering af, om de kan få mere, kan få suppleret den lave dagpengesats. Det koster ikke andet end frimærkerne til kommunerne, hvis ministeren gør det. Omvendt vil jeg sige, at hvis ministeren ikke vil det, så er der virkelig grund til mistanke om, at man også dér har opereret

med en eller anden form for besparelse. Men det går jeg naturligvis ud fra som en selvfølge at man ikke har, og derfor kan jeg heller ikke forestille mig, at der kan blive problemer med et sådant tilsagn.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Ja men så er det muligt at se problemer alle steder.

Det, jeg taler om, er spørgsmålet om, hvilket niveau man skal lægge til grund. Det er det, jeg har forstået at man også har interesseret sig for fra arbejdsmarkedsudvalgets side: er det det hidtidige leveniveau eller det fremtidige leveniveau, vi taler om? Jeg har oplyst over for arbejdsmarkedsudvalget, at udgangspunktet er, at det er det hidtidige leveniveau, der bliver lagt til grund. Bistandsloven rummer imidlertid mulighed for at se på det fremtidige niveau, og det vil så sige, at min bemærkning om muligheden for også i dag at få supplerende bistandshjælp ikke er en bemærkning, der knytter sig til de ekstraordinære omstændigheder, der er i forbindelse med dispensation fra dagpengemaksimum. Det er et spørgsmål om, at man også i dag kender til vurderingen på grundlag af bistandslovens regler af, hvad det er for et niveau, man skal lægge til grund. Derfor vil 70 pct.- og 55 pct.-reglen ikke indvirke, hvilket jeg også udtrykkeligt og nøje har tilkendegivet over for udvalget.

Så er det, at jeg oplyser, at der – som hr. Erik B. Smith jo også ved – foregår et kontanthjælpsforsøg, der eventuelt vil kunne give anledning til lovgivningsmæssige ændringer. Såfremt der skulle være behov for vejledning over for kommunerne, inden vi måtte se på en sådan ændret lovgivning, så er jeg positiv over for det. Hr. Erik B. Smith behøver ikke at skyde mig nogle motiver i skoene.

Formanden:

Vi går nu til anden omgang, og jeg vil bede de ordførere, der ønsker ordet i anden omgang, om at markere af hensyn til den videre planlægning af mødets forløb.

Kaj Poulsen (S):

Undervisningsministeren sagde, at han ikke har forsøgt at dække over noget, ikke har stukket noget under stolen. Det tror jeg i og for sig er rigtigt, men det vækker også

[Kaj Poulsen]

utrolig bekymring, at ministeren ikke har opdaget, hvad der er problemet, at ministeren ikke har opdaget, at hans egen opgørelse til udvalget er behæftet med så voldsomme fejl, at man måske godt kunne få den tro, at ministeren bevidst har forsøgt at jonglere.

Men vi kan da gå det igennem igen. Eksempelvis sagde ministeren, at efteruddannelsen slet ikke var med heri. Ja, den står da med 300 pladser i papiret, men hvis vi skal tage de områder, der i øvrigt er anført i papiret, har ministeren f.eks. sat penge af til 2.000 uddannelsespladser til enkeltfagskurser. Det mener jeg er talgymnastik. Det må det være, idet disse uddannelsespladser i dag stilles til rådighed, i det omfang de ledige søger dem.

Hvad angår EFG-basisuddannelsen, som vi kort har været inde på tidligere, siger ministeren, at han jo ikke rigtig kunne gøre for, at der var nogle forbundsformænd, der ikke var blevet færdige, osv. osv. Det skal vi skam heller ikke bebrejde ministeren, men vi konstaterer, at ministeren til udvalget har fortalt, at der i 1985 vil være 3.700 EFG-basisuddannelsespladser, og når så tallene kommer ind til ministeriet, viser det sig, at det ikke er 3.700, men 2.400 pladser, der står til rådighed. Når så ministeren i en håndvending siger: ja men så kommer jeg jo med disse 1.500 pladser, som i forvejen er opgjort i papiret, så er det talgymnastik, for de pladser findes i forvejen i papiret, og de bliver for øvrigt ikke oprettet i 1985, hvad vi er enige om. Så der mangler altså utrolig mange pladser i forhold til den opgørelse, man har lavet.

Jeg tror, at det, at man fra regeringens side forsøger at sælge dette, jeg vil godt sige som en trepattet ko, er begrundet i, at man ikke har formået at køre en politik igennem, der har kunnet give de fornødne muligheder på det danske arbejdsmarked. Så kører man med tomme flokklere. Det er det, man har gjort i denne sag. Man har ikke på nogen måde sandsynliggjort over for folketinget, at det skulle være muligt at gennemføre den lovgivning, uden at nogen kommer på nedsatte dagpenge.

Hvad er det for tiltag, regeringen måske skulle have set på, men som bliver forbigået, fordi den ikke har villet det? Ja, vi kan pege på betalt frihed til uddannelse, idet vi ved, at størsteparten af den gruppe, som er langtidsledig, nemlig kvinderne, søger den type ud-

dannelser, som hører derunder. Regeringen har nægtet det. Jobskabelsesordningen, som har kunnet trække en del af disse problemer ud af systemet, ophæver man. Ungdomsgarantiordningen ophæves. Nedsat arbejdstid – nej, nej, jo, i 1987 – ville have givet arbejdspladser. Man kunne have tilbudt de langtidsledige uddannelse uden at true dem med nedsatte dagpenge, så var det blevet modtaget positivt i befolkningen, og så tror jeg at vi havde fået noget igennem, som kunne have hjulpet. Regeringen har intet positivt gjort. Regeringen har vendt tommelfingeren nedad i forbindelse med et hvilket som helst tiltag på beskæftigelsesområdet i denne regerings levetid, og derfor bliver det ved med at gå galt. Vi beklager, at regeringen ikke har villet tage positivt fat på beskæftigelsesproblemerne, men alene har kørt det på den negative facon.

Jeg tror, at det ender med, at vi vil konstatere, at utrolig mange mennesker kommer ud i en usikker situation, en håbløs situation, og at vi desværre vil se alt for mange ulykker ude omkring i familierne, fordi dette her ikke er gennemtænkt, ikke er planlagt. Nu fik vi lige at vide af arbejdsministeren, at hun søreme har nedsat et arbejdsudvalg for at finde ud af dette her. Det synes vi da var meget godt, men var det ikke en idé, om man fik arbejdsformidlingskontorerne med for at se, hvilke behov der er, i stedet for bare at blive ved med at afskedige folk ude omkring?

Det går galt, når man vender tommelfingeren nedad, når man kører det negativt på det ene område efter det andet, og når man primært ønsker, at det negative skal slå igenem, og ikke arbejder positivt med problemerne.

Lilli Gyldenkilde (SF):

I det, jeg skal sige i sidste omgang, inden vi stemmer om disse her lovforslag, som alle jo er klar over at SF stemmer imod, vil jeg prøve at rette en henvendelse ikke mindst til det radikale venstre, som nu har siddet og lyttet til debatten her og til de mange lange og trange debatter, vi har haft i arbejdsmarkedsudvalget.

Det er fuldt oplyst, at på 1986-budgettet skal der på undervisningsministerens budget spares 425 mill. kr. Det har undervisningsministeren stået og sagt ja til her i dag. Vi ved,

[Lilli Gyldenkilde]

at der er afsat i alt 110 mill. kr. for 1985 til uddannelsessiden i denne lovgivning. Vi ved, at der er brug for ca. 17.000 pladser i 1985. Vi ved også, at der bliver brug for ca. 35.000 uddannelsespladser til langtidsledige i 1986. Det tal kan vi så diskutere igen og igen, men én ting må da være helt sikker, og det er, at ingen vel i fuldt alvor kan tro – hvad enten det er 35.000 pladser, der skal bruges til næste år, eller det er 20.000 oven i de 17.000, vi skal bruge i år – at det kan klares for 110 mill. kr. Når så det radikale venstre har fået det løfte, at der nok skal blive sat penge af, mens undervisningsministeren her står og siger, at der skal spares 425 mill. kr. på undervisningsbudgettet til næste år, hvordan kan man så tro, at der vil blive sat penge af til disse ting?

Jeg vil bede det radikale venstre, ikke for min skyld, heller ikke for det radikale venstres skyld, men for de langtidslediges skyld, om at være meget opmærksomt på dette problem, for det vil være rystende, hvis man ikke er opmærksom på, hvad der skal bruges af penge i 1986. Indtil nu har man ikke villet ind på, hvad der skulle ske i 1986, men man kommer ikke uden om det, for tiden går jo.

Så skal jeg sige et par ord om nogle tal, jeg har fået fra Vejle amt. Vi har talt om Nordjyllands amt, og vi har talt om Fyns amt, og jeg kan så føje noget til om Vejle amt. Vi ved noget om situationen i Vejle amt med hensyn til langtidsledige. Vi ved, at 66 pct. af samtlige langtidsledige i Vejle amt er kvinder. Vi ved, at 75 pct. af samtlige langtidsledige i Vejle amt har ønske om at få en specialarbejderuddannelse, fordi det stort set er folk, som ingen uddannelse har, eller som har en meget kortvarig uddannelse, eller også er de tillærte. Og et specialarbejderskolekursus er, hvad de kan overskue at se frem til. Vi ved også, at der er en dækningsgrad på 97 pct. på de to specialarbejderskoler i området, nemlig i Kolding og i Horsens, så det lader sig ikke gøre at proppe mere ind dér, medmindre man er i stand til at leje lokaler ude i byen og sætte noget maskineri ind osv.

Noget af det, der er karakteristisk for hele denne sag, er altså, at vi godt ved allerede nu, at det ikke lader sig gøre. Vi deler i SF intentionen om at give arbejdsløse mulighed for at uddanne sig; deri er vi fuldstændig enige. Men det betyder også, at der må sættes de fornødne midler af til det, og at der

burde have været planlagt ordentligt på disse områder ikke blot for de langtidslediges skyld, men sandelig også af hensyn til dem, som nu skal sidde og arbejde med ordningen og forsøge at administrere den.

Det sidste, jeg skal sige i den forbindelse, drejer sig om ligestillingskonsulenterne. Når vi er enige om, at der nu skal sættes en uddannelsesindsats i gang – det er hele folketinget enige om, vi er bare ikke enige om, hvorvidt det bliver gjort godt nok med denne lovgivning, vi er ikke enige om, at folk skal på graduerede dagpenge – og man ved, at 65–70 pct. af dem, der skal tilbydes uddannelse, er kvinder, så finder jeg det fuldstændig grotesk, at vi i 1985 stadig væk kun har én ligestillingskonsulent i hvert amt her i landet. Man burde i hvert fald kunne få ansat 16 nye ligestillingskonsulenter i forbindelse med netop denne lovgivning.

Estrup (RV):

Hr. Svend Auken sagde i sit indlæg, at når man havde brugt grundlovens § 41, var det, fordi lovforslagene ikke var gennemarbejdet til bunds. Det var den egentlige argumentation. Hr. Svend Auken, jeg må sige, at det er svært for os andre at tro på, at det er argumentet. 14 dage for at gennemarbejde noget, som vi alle sammen ved er vanskeligt stof, hvor en række ting først kan blive afklaret, når ordningen er i gang, det argument er ikke rigtig noget, der kan sælges.

Det, vi jo har set i dag, har nærmest været en fortsættelse af de 14 dages udvalgsarbejde, og jeg ved ikke, om man har troet, at 3 timers ekstra udvalgsarbejde så ville kunne afklare det. Det tror jeg ikke at man har kunnet regne med, og jeg har af samme grund afholdt mig fra at gå ind i diskussionen om de enkelte detaljer i forbindelse med lovforslagene. Jeg tror, vi må se i øjnene, at dette er noget, som skal følges i den kommende tid, noget, hvor vi alle sammen må interessere os for, hvordan uddannelses tilbuddene virker. Er det de rigtige, er de placeret de rigtige steder, hvordan kan vi gøre det bedre?

Når det er sagt, vil jeg tilføje, at mange i dag har været interesserede i spørgsmålet om at kalde det en forsøgsordning. Jeg synes ikke, at ordet er særlig væsentligt. Der er tale om, at vi sætter en lovgivning i gang, hvortil

[Estrup]

der er knyttet en revisionsparagraf, og vi iværksætter samtidig et evalueringsarbejde, oven i købet et uvildigt evalueringsarbejde. Om man vil kalde det en forsøgslovgivning eller man vil kalde det noget andet, er for mig fuldstændig underordnet. Det, der står tilbage, er, at det er et forsøg med at give uddannelse til de langtidsledige. Det er naturligvis et forsøg, som derfor også skal revideres, når vi har fået nogle rimelige erfaringer, og det vil det blive.

Vi har haft en lang debat om socialdemokratiets forhold til dagpengereetten, og jeg synes, det er fremgået aldeles tydeligt, at den holdning, socialdemokratiet i dag indtager til dagpengereetten og varigheden, spørgsmålet om § 65, sammenknytningen mellem uddannelses tilbud og dagpengereetten, adskiller sig fra den holdning, man indtog i 1978. Men jeg tror ikke, at vi kommer meget længere med den diskussion, for vi har jo gentagne gange måttet bede om et svar, som vi ikke har fået, fra hr. Svend Auken. Jeg tror, at der er partier både til højre og til venstre for socialdemokratiet, som ved, at socialdemokratiet på dette punkt ikke har rent mel i posen.

Derfor vil jeg gerne slutte af med at sige noget om det perspektiv, der ligger i lovgivningen, og jeg vil i den forbindelse gerne gøre hr. Svend Aukens ord fra debatten den 28. april 1978 til mine. Hr. Svend Auken sagde ifølge Folketingsstidende 1977-78, sp. 9221, følgende:

»Problemet for denne gruppe er jo, at hvis ikke der bliver gjort en særlig indsats for denne gruppe, så kommer den ikke i gang med at arbejde. Det er det, man lukker øjnene for. Det bare at blive ved med at give dem understøttelse løser en del af deres sociale problem, men det presser dem dog længere og længere ud i modløshedens onde cirkel og ud i de fordomme, der findes over for de langtidsarbejdsløse.«

Jeg kunne ikke være mere enig i de ord, der her er sagt. Det er præcis det, der nu ændres på med den lovgivning, der gennemføres. Det, vi sætter i gang, er den aktive arbejdsmarkedspolitik, som socialdemokratiet burde have sat i gang, da det havde regeringsmagten.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Nu må jeg vist for fjerde gang sige til hr. Estrup, at der er ingen ændring i den socialdemokratiske opfattelse med hensyn til § 65 og § 43, og hr. Estrup kan ikke klare sig ud af vanskelighederne ved at henvise til, hvad folk måtte tænke til højre og til venstre for socialdemokratiet. Der er intet belæg for hans opfattelse, og der er heller ingen grund til at bruge det citat fra 1978, som jeg fuldt ud vedkender mig, til at argumentere for det lovforslag, vi om et øjeblik skal stemme om. For hvad er det, man gør med denne lovgivning? Giver man nogen sikkerhed for, at de ledige rent faktisk får et reelt tilbud? Nej. Sikrer man sig imod, at de kommer på en årelang forsikringsydelse, dagpengeydelse? Nej. I modsætning til arbejdstilbudsordningen vil de efter denne ordning år ud og år ind komme på dagpenge og oven i købet på nedsatte dagpenge. Derfor er der simpelt hen tale om en helt anden filosofi i dette lovforslag i forhold til forslaget fra 1978.

Endelig taler hr. Estrup om aktiv arbejdsmarkedspolitik. Om et øjeblik får vi lovforslag nr. L 200 om beskæftigelsesmuligheder for unge til behandling. Her vil det radikale venstre igen stemme sammen med regeringen for at forringe den aktive arbejdsmarkedspolitik, der var under opbygning tidligere, i modsætning til alt, hvad det radikale venstre har stået for tidligere, i modsætning til, hvad radikale vælgere og radikale partimedlemmer over hele landet finder er rimeligt. Det er det, der har givet det radikale venstre et afgørende troværdighedsproblem på dette punkt, og det er derfor, hr. Estrup bruger al sin taletid til på et urimeligt grundlag at angribe socialdemokratiet.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Til hr. Estrup vil jeg sige: en særlig indsats over for de allersvageste grupper på arbejdsmarkedet, det skal vi selvfølgelig have, men en straffeekspedition, et straffespark, der kaster dem ned på nedsatte dagpenge, det skal vi selvfølgelig ikke have.

Vi skal sige nej til en mulighed, eller en risiko må jeg vel rettere sige, for et livslangt forløb på nedsatte dagpenge. Hr. Estrup ironiserer altid over, om man virkelig skulle kunne leve et helt liv på dagpenge. Nu har hr. Estrup været med til at lave en lovgivning, der siger, at det skal man, men vel at

[Elisabeth Bruun Olesen]

mærke på stærkt reducerede dagpenge. Nu er det altså ikke et princip mere for hr. Estrup og de radikale. Nu er det et spørgsmål om kroner og øre.

Så vil jeg for at bruge hr. Estrups egen lyrik fra tidligere på dagen sige, at det er beskæmmende og det er pinefuldt, at vi i dag er ved at vedtage en lov, hvis konsekvenser er, at mange langtidsarbejdsløse vil ende på 55 pct. af dagpengesatsen, dvs. vil ende på 57.000 kr., som der skal betales skat af.

Vi har været meget inde på kvindernes situation, og for ligestillingen på arbejdsmarkedet og i hjemmet er det pinefuldt og beskæmmende, at så mange arbejdsløse kvinder vil ende på de nedsatte dagpenge. En reel kvindefrigørelse bliver på den måde sat årtier tilbage. Så kan det godt være, at de radikale synes, at det er godt, vi får mange kvinder ind i kommissioner. Det synes jeg såmænd også, men jeg synes, at kvindesagen er langt bedre tjent med, at man sikrer dem en ordentlig arbejdsløshedsunderstøttelse og i det hele taget nogle ordentlige forhold på arbejdsmarkedet.

Det er beskæmmende og pinefuldt, at de radikale stædigt fastholder, at de mener, at ingen skal ende på de nedsatte dagpenge uden at have fået et reelt tilbud om uddannelse med en god beskæftigelse i, når de ikke vil være med til at skrive det på en måde, så alle kan forstå det; og det er beskæmmende og også pinefuldt, at lovforslaget virkelig opererer med de nedsatte dagpenge. Det kan kun tolkes derhen, at der er nogle, der mener, at der er nogle langtidsarbejdsløse, der skal på dem. Ellers var der jo ingen grund til at skrive noget om dem.

Bag alle de mange besværgelser om uddannelse ligger hensigten om offentlige besparelser. Det kan man ikke komme uden om. Det ligger også i et af de svar, vi har fået i udvalget, at man regner med offentlige nettobesparelser på 115 mill. kr. i 1986 og 540 mill. kr. i 1987. Det reelle er, at der skal besparelser til. Arbejdsministeren har sagt igen og igen, at man kan ikke garantere nogen et job efter endt uddannelse, men at folk er bedre stillet med en uddannelse end uden en uddannelse. Hertil siger vi: ja, selvfølgelig, men der er stadig væk ingen grund til, at de ender på en nedsat dagpengeydelse.

Filosofien bag denne lovgivning hos de radikale og hos regeringen må jo være, at

hvis man har været langtidsarbejdsløs længe nok, fordi der ikke er arbejde at få i dette samfund, så står man slet ikke til rådighed for arbejdsmarkedet, og så har man slet ingen fast tilknytning til arbejdsmarkedet, og når man ikke har det, skal man ikke have arbejdsløshedsunderstøttelse. Det har man så modificeret, efter at man lavede det første forlig om, således at man nu kommer frem til konstruktionen med de nedsatte dagpenge, men endestationen er reelt et niveau, der svarer til den varige bistandshjælp, og, som jeg sagde før, i princippet for livstid, hvis det altså ikke bliver ændret ved den revision, vi skal have. Det vil sige, at de radikale har sikret, at man kan leve 40 år på nedsatte dagpenge, hvis det skulle være.

Det er VS' holdning, at der for det første ikke burde være en kæmpearbejdsløshed, så nogle mennesker overhovedet risikerede at ende i en situation med så lang tids arbejdsløshed. Men hvis der så ikke er arbejde at få i dette samfund, skal man have en understøttelse, man kan leve af, også i 40 år, og ikke nedsatte dagpenge.

Hermed sluttede forhandlingen.

(Nedkastning af papir fra tilhørerpladserne).

Formanden:

Må vi blive fri for dette!

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 70 stemmer (KF, V, RV, CD, KrF, FP og Steenholdt (Grønl.)) mod 64 (S, SF og VS); 1 (FD) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Tredje behandling af lovforslag nr. L 110:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Forlænget dagpengeret).

(Fremsat 13/12 84. Første behandling